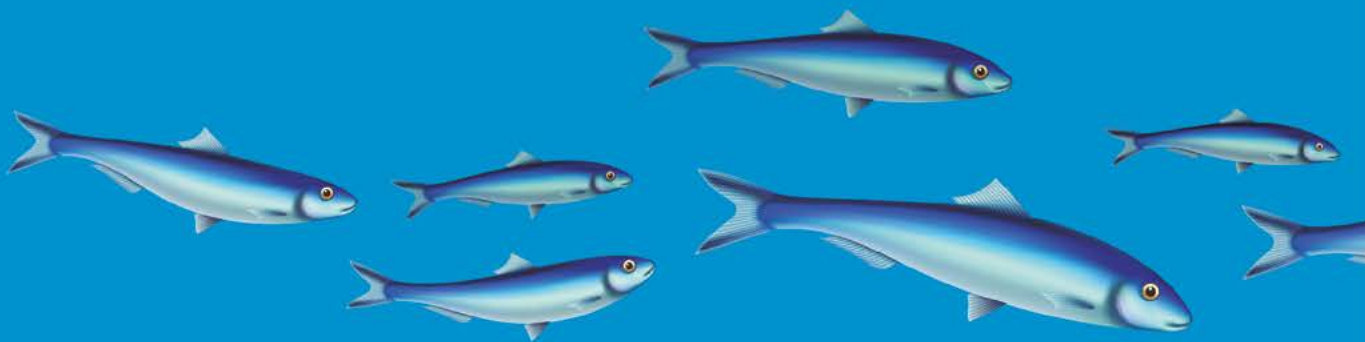

La Cogestió Pesquera a Catalunya

Sergi Tudela Casanovas

Director general de Política Marítima i Pesca Sostenible

La cogestió pesquera és un model de governança de la pesca basat en la participació de tots els actors en la presa de decisions. Catalunya fou pionera a Europa en establir-hi un marc normatiu formal mitjançant un Decret aprovat fa 5 anys que estableix que cada pesquera es gestionarà a nivell local a través d'un Comitè de Cogestió conformat per representants de l'administració, del sector pesquer, de l'àmbit científic i de les organitzacions mediambientalistes. Tots quatre estaments en igualtat de condicions respecte la presa de decisions. És un fet revolucionari perquè permet fer una gestió bioeconòmica descentralitzada, intel·ligent i adaptativa. En aquest context, és bàsic que els mateixos pescadors assumeixin el control de la seva activitat; estan implicats amb les mesures de gestió perquè han participat en la definició de les regles i per tant compromesos en que s'apliquin.

Des de la publicació del Decret sobre el model de governança de la pesca professional a Catalunya, el 2018, s'han creat vuit Comitès de Cogestió pesquera que impliquen el 55% de la flota d'arts menors del país. A més, la manera de fer de la cogestió ha permès a la pràctica totalitat del sector català, la qual cosa es tradueix en una

nova dinàmica de treball amb plena involucració dels científics, el sector i l'administració de la Generalitat.

D'altra banda, el ciutadà, com a consumidor, també ha de sentir-se interpellat per la cogestió perquè aquesta proporciona un producte de proximitat i contribueix a assegurar la sobirania alimentària. La gestió participativa ofereix al consumidor la possibilitat d'accedir a un producte proper, de qualitat excel·lent, amb un compromís social i també mediambiental.

Hem aconseguit una confiança renovada entre pescadors i científics, també amb les ONG i hem vist situacions impensables fa pocs anys, com per exemple pescadors alliberant amb vida pops reproductors de gran valor comercial per convenciment d'estar fent una bona gestió.

Hem estat pioners en un model de governança pesquera guanyador que els darrers anys s'ha vist reconegut per les més altes instàncies internacionals, destacant recentment el mateix plenari del Parlament Europeu. Pensem, modestament, que la feina duta a terme a casa nostra –incloent les diverses lliçons apreses– pot ser d'interès a diversos nivells, dins i fora del país. Aquest és el propòsit del present *dossier*.

Dossier Tècnic. Núm. 126

La cogestió pesquera a Catalunya
Febrer 2024.

Edició

Direcció General d'Empreses
Agroalimentàries, Qualitat i Gastronomia.

Consell de Redacció

Carmel Mòdol Bresolí, Joan Gòdia
Tresánchez, Glòria Cugat Pujol, Cristina
Massot Berna, Neus Ferrete Gracia,
Mercè Soler Barrasús, Enric Vadell
Guiral, Albert Alemany Capella, Rosario
Allué Puyuelo, Laura Dalmau Pol, Valentí
Marco Sanz, Antoni Enjuanes Puyol,
Josep Maria Planas Cisternas, Jaume
Sió Torres, Constanza Andrea Saavedra
Valdés, Joan S. Minguet Pla, Mireia
Medina Sala, Maria Josep de Ribot
Porta, Rosa Cubel Muñoz.

Coordinació i producció

Maria Josep de Ribot Porta, Imma
Malet Prat, Annabel Teixidó Martínez
i Àngela Seira Sanmartin.

Correcció i assessorament lingüístic

Lluís Piqueres Pla i Susanna Saval Costa

Grafisme i maquetació

Carlos Guzmán Lorente.

Impressió

EADOP

Dipòsit legal

B-16786-05.
ISSN: 1699-5465.

El contingut dels articles és
responsabilitat dels/de les autors/es.
DOSSIER TÈCNIC no s'hi identifica
necessàriament. S'autoritza la
reproducció total o parcial dels articles
citant-ne la font i l'autoria.

Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

Gran Via de les Corts Catalanes,
612-614. 08007 - Barcelona.

Més recursos, enllaços i versió electrònica:

<https://ruralcat.gencat.cat>
<https://agricultura.gencat.cat/>
e-mail: sia.daam@gencat.cat

Portada:

Autor: Carlos Guzmán Lorente.

GESTIÓ PESQUERA a Catalunya

Foto: Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

01. De la gestió a la cogestió

La pesca és un recurs natural, renovable, mòbil i comú, pertany doncs a un patrimoni conjunt, i com a tal requereix d'unes normes comunes. La Política Pesquera Comuna de la Unió Europea regeix en tots els Estats membres i òbviament sobre els seus pescadors. Normes comuns amb l'objectiu de preservar les poblacions de peix, protegir el medi marí, garantir la viabilitat econòmica de la flota pesquera i proporcionar als consumidors un peix de qualitat.

La gestió pesquera es pot definir com la presa de decisions que afecten al recurs i el seu medi garantint la rendibilitat i sostenibilitat ambiental a llarg termini. No es pot oblidar que la finalitat de la pesca és que hi hagi un rendiment econòmic pel sector pesquer mantenint les poblacions de peixos i el seu entorn en bon estat. Cal entendre la importància d'emmarcar el context normatiu a nivell Europeu, Estatal i Autonòmic segons la competència assignada, i disposar de un seguiment científic d'excel·lència, que permeti un

assessorament de qualitat en les decisions a prendre.

A casa nostra, la gestió pesquera clàssica, de manera senzilla i esquemàtica, requereix buscar l'encaix dins la llei de pesca corresponent i posar en marxa un projecte d'avaluació científica per determinar els aspectes de caire biològic de la població a explotar per establir el nivell de l'esforç pesquer i les condicions en que es pot autoritzar la modalitat de que es tracti. Al final d'aquesta anàlisi prèvia, cal promoure

la publicació d'un reglament de mesures tècniques de gestió que regiran la pesquera, amb mesures tècniques tals com establir quotes de captura, èpoques de veda, limitació de les arts de pesca i talles mínimes de captura. Donada la llarga durada necessària per a la tramitació i publicació de la disposició normativa, pot donar-se el cas ser que al final del procés el conjunt de mesures tècniques aprovades ja no s'ajustin a les necessitats reals de gestió que la pesquera requereix.

La rigidesa de les disposicions aprovades en el model de gestió tradicional contrasta amb l'evolució constant i la dinàmica de les pesqueres, això pot haver estat la causa del fracàs d'un model que ens ha portat en molts casos a situacions de pesqueres sobreexplotades i fins i tot al col·lapse en alguna d'elles. En el marc d'aquest model hi ha hagut molts exemples de sobreexplotació a nivell mundial i també a nivell de la nostra Mediterrània.

L'Administració pesquera catalana després d'algunes experiències pilot en gestió participativa es va plantejar

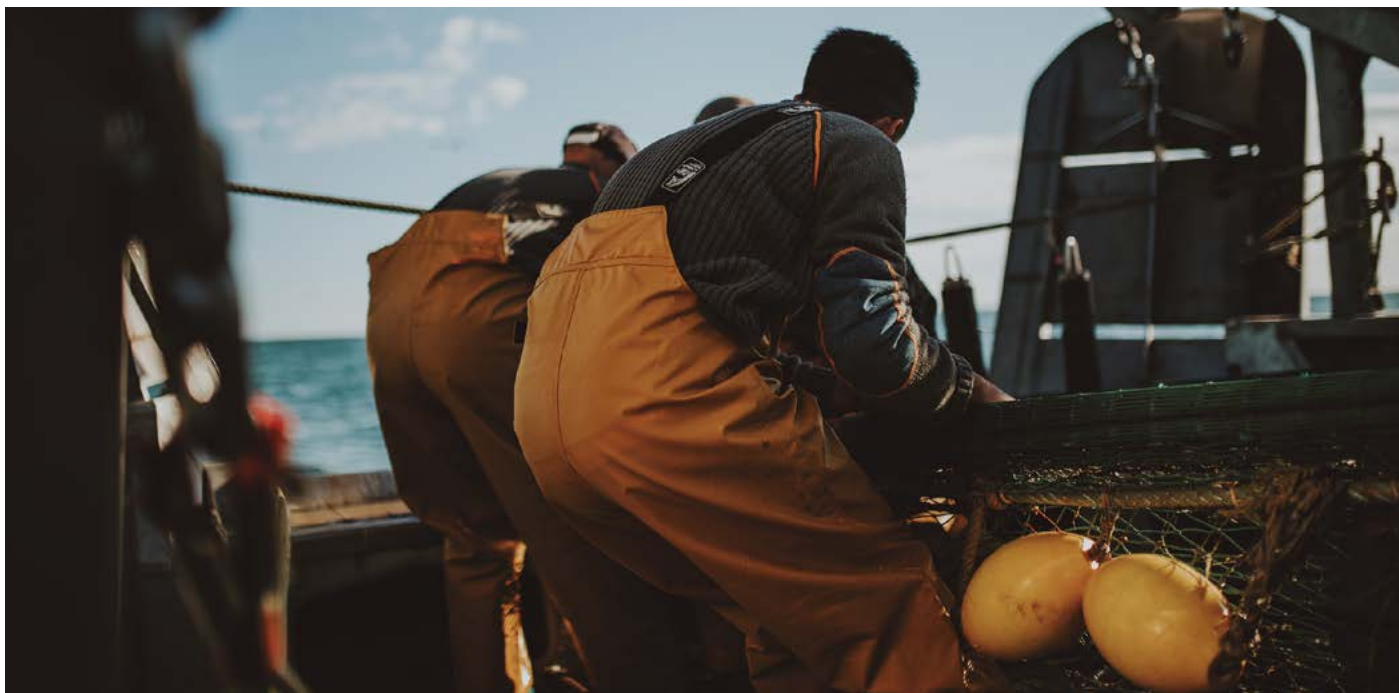
molt seriosament la necessitat d'impulsar un model alternatiu de gestió pesquera que avui anomenem "cogestió pesquera".

Entre les experiències prèvies no ens podem oblidar de l'anomenat "Plan Castellón", vigent entre els anys 1960-1966, basat en un model d'estreta col·laboració entre pescadors i científics amb l'objectiu de recuperar la pesquera d'arrossegament d'una zona on la pesquera havia col·lapsat. Només imposant un estricte control sobre l'esforç pesquer mitjançant dies de parada d'activitat pesquera, les anomenades vedes, es va produir una recuperació notable del recurs en les zones aplicades que van permetre la continuïtat de les pesqueres fins a les dates actuals.

La segona de les fonts que han ajudat a la gestació del model català de cogestió ha estat l'article del Dr. Jordi Lleonart, investigador de l'Institut de Ciències del Mar ICM-CSIC, publicat l'any 1996 sobre la pesca a Catalunya i la seva gestió. En l'esmentada publicació, en la que fa una detallada radiografia de la pesca a

Catalunya, introdueix el concepte de "gestió adaptativa" per tal d'evitar una possible "crisi pesquera" i posa de manifest la necessitat de que l'Administració planifiqui la gestió de les pesqueres conjuntament amb la intervenció del sector pesquer i el col·lectiu científic, entenent com a tal el conjunt de biòlegs, economistes i sociòlegs. De fet fa una proposta premonitòria que citem textualment: "La mida física, relativament petita, de Catalunya i les característiques de la seva pesca, sense la presència de grans empreses, la col·loquen en una situació òptima per desenvolupar un pla de regulació pesquera, inexistent fins avui, i que podria servir de model pilot per altres zones de la Mediterrània i, fins i tot, del món".

La tercera de les experiències necessàries en l'evolució i gènesi del model de cogestió, ha estat l'experiència adquirida en la gestió de la pesquera de la gamba rosada de la flota de Palamós. Aquesta pesquera mono específica, captura quasi exclusivament gamba rosada amb l'art d'arrossegament en fons compresos entre els 400 i els 900 metres. Aquestes condicions l'han fet

Foto: Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

idònia per a una gestió específica. Els pescadors de la zona de Palamós que depenien majoritàriament de les captures d'aquesta espècie van impulsar durant el 2005 la creació d'una Comissió Tècnica per a la millora de la Pesca i conjuntament amb científics de l'Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC) i de la Universitat de Girona i personal de l'Administració van aconseguir que l'Estat central competent en les pesqueres d'aigües exteriors publicqués l'any 2013 la norma que regeix la pesquera de la gamba rosada i els seus caladors i que compta amb un seguiment continuat del Grup de Treball constituït.

L'última i definitiva de les experiències en gestió que van culminar en la creació del model català de cogestió pesquera va ser la de la constitució del denominat Comitè de Cogestió del Pla de Gestió de la Sonsera (CCPGS). Aquesta pesquera ancestral, lligada al territori i practicada des del nord de Barcelona fins al cap de Creus, va quedar tècnicament prohibida per reglamentació europea l'1 de juny de 2010. No obstant això, el Reglament en qüestió preveia la possibilitat d'obtenir una excepció al compliment de les mesures tècniques que impossibilitaven la pesquera. Aquesta possibilitat va impulsar al sector pesquer afectat, a buscar científics, organitzacions mediambientalistes i a la pròpia administració a treballar plegats. Al 2012 es va constituir el CCPGS, format per representants d'organitzacions mediambientalistes, científics, l'Administració i el mateix sector pesquer. Es va sol·licitar a la Comissió Europea la possibilitat d'autoritzar temporalment la pesquera en el marc del seguiment científic necessari per a l'establiment d'un pla de gestió que més endavant tindria el vist i plau del Comitè Científic, Tècnic i Econòmic per a la Pesca de la Comissió Europea. Aquest treball conjunt va tenir el seu fruit amb l'aprovació del Pla de gestió per la pròpia Comissió Europea i la publicació del Reglament d'excepcions,

que va permetre donar continuïtat a aquesta pesquera fins a l'actualitat.

La necessitat de desenvolupar els instruments que permetin bastir una política marítima pròpia de la Generalitat de Catalunya va conduir a l'aprovació l'any 2016 del programa de l'Acció Marítima de la Generalitat amb el propòsit de donar resposta als reptes de desenvolupar l'economia blava de manera sostenible i harmònica mitjançant una gestió integrada de les activitats sectorials que impacten sobre l'espai marítim català. El programa tenia la funció de desenvolupar els elements necessaris per configurar una proposta d'Estratègia marítima per a Catalunya, que incloïa l'ordenació del seu espai. L'Estratègia marítima de Catalunya (EMC) va ser aprovada per Acord del Govern de 12 de juny de 2018. Els principis que han guiat el desenvolupament de l'EMC se sustenten sobre un enfocament: integrador de l'espai i de les activitats que hi tenen lloc; participatiu i comunitari; adaptatiu i basat en el coneixement; i d'economia social. L'àmbit d'aplicació de l'EMC és el conjunt de les activitats que tenen lloc a l'espai marítim de Catalunya, incloent-hi els diferents sectors econòmics, el lleure, la cultura i la recerca, així com llur sostenibilitat econòmica, social i ambiental. Amb el desenvolupament econòmic, les regions costaneres s'estan transformant en zones de gran interès econòmic, turístic, ecològic, patrimonial, i per tant en fonts potencials de conflictes relacionats amb l'ocupació de l'espai i l'explotació dels recursos.

Donades les experiències descrites anteriorment que havien permès gestar una nova manera d'entendre la gestió pesquera, i l'entorn de la EMC, el resultat no podia ser altre que la publicació del Decret 118/2018, de 19 de juny, sobre el model de governança de la pesca professional a Catalunya que ha donat l'estructura legal i els mecanismes de funcionament del nou esperit de gestió comunal que ha

anat sorgint entre el sector pesquer i ha comportat paral·lelament l'adopció de mesures d'autogestió per part dels pescadors. Mesures com ha de ser, tendents a garantir la viabilitat futura de la seva activitat i conseqüentment dels recursos que s'extreuen del mar i dels seus hàbitats.

El desplegament dels Plans de gestió del nou model ha estat possible en el marc de les competències autonòmiques:

- **Pesca en aigües interiors**
Entre la línia de costa i les línies de base rectes
- **Pesca en aigües continentals**
Rius i llacunes. Fonamentalment aplicable al delta de l'Ebre
- **El marisqueig**
A mà o amb arts i ormeig dirigits exclusiva i selectivament a crustacis i mol·luscs

En un marc més general, dins l'àmbit jurídic internacional, la Unió Europea des de 2007 ha treballat en la definició i implementació de la Política Marítima Integrada (PMI), que té com a objectiu donar un enfocament més coherent i integrat de les qüestions marítimes mitjançant una major coordinació entre els diferents àmbits sectorials. Atrament, per a contribuir a assolir els objectius de l'Estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu, des de la PMI es va promoure el 2012 com una prioritat el creixement blau. Així, s'ha posat èm-

fasi en les potencialitats específiques del creixement de l'àmbit marítim a Europa per reforçar la contribució de les polítiques europees en el seu desenvolupament, alhora que es protegeix la biodiversitat i el medi marí en coherència amb els requisits de la Directiva Marc de l'Estratègia Marina (DMEM).

De manera paral·lela, la Conferència de les Regions Perifèriques Marítimes (CRPM), de la qual Catalunya forma part, ha contribuït notablement a la consolidació de la PMI. A través de la seva Comissió Inter Mediterrània (CIM), també ha participat activament en el desenvolupament de la Iniciativa WestMED, que té tres objectius principals: un espai marítim més segur, una economia blava resiliència i intel·ligent, i una millor governança de la mar.

Tanmateix, la Conferència internacional sobre els oceans de 2017 liderada per la UE va aplegar 112 països que es van comprometre a reforçar la lluita contra la contaminació marítima, ampliar les zones protegides, reforçar la seguretat dels oceans, impulsar les iniciatives d'economia blava i la pesca sostenible i intensificar els esforços de la UE contra el canvi climàtic, en línia amb l'Acord de París i els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030, i a posar els mitjans financers per a dur-ho a terme.

La voluntat del Govern català, a més, és ser un actor proactiu en processos estratègics clau en el marc de la Unió Europea (UE), com ara l'aplicació de la Directiva sobre ordenació de l'espai marítim o la iniciativa WestMED de definició d'una estratègia marítima per a la Mediterrània occidental.

L'Estratègia Marítima de Catalunya i el seu sistema de governança, el Consell Català de Cogestió (CCCM), representen el compromís de Catalunya amb les directrius marcades a nivell internacional.

La política marítima s'estructura per primer cop com a una política de país,

i les competències pel seu desenvolupament figuren a la estructura del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural.

La unitat de l'Administració de la Generalitat competent en matèria de Política Marítima ha de dur a terme la coordinació de les activitats que tenen lloc a l'espai marítim i vetllar per aconseguir dur a terme una política marítima integrada i respectuosa amb els ecosistemes, i ha de tenir en compte altres polítiques de país com la política portuària i la política litoral directament vinculades. No es pot entendre una política que tracti de les activitats i usos que tenen lloc a l'espai marítim sense tenir en compte i coordinar-se estretament amb les polítiques i estratègies litoral i portuària. Per això, el CCCM ha de tenir en compte també i de forma destacada a l'Administració local i els ens supramunicipals, com les diputacions i consells comarcals mitjançant grups de treball i grups *ad hoc*, i així mateix, tots els actors i agents dels sectors del transport marítim, infraestructures portuàries i litorals que són complementaris als ja esmentats.

02. La cogestió pesquera segons els diferents actors

02.01 Visió del sector pesquer sobre la cogestió pesquera

La pesca a Catalunya és Costanera. Sortim diàriament a pescar i tornem a port cada dia, això és molt important a tenir present; el peix que s'agafa al matí en menys de dotze hores s'està venent a la llotja, les peixateries poden vendre la mateixa tarda. Del mar a taula el mateix dia!

Els ports pesquers de Catalunya han estat uns pilars bàsics en la economia de les viles marineres des de l'època dels grecs, ja que eren la porta d'entrada a la península Ibèrica dels vaixells de la Mediterrània. Els ports pesquers importants varen néixer com a pobles pescadors, després van evolucionar cap a altres activitats fins a l'arribada

del turisme que va ajudar a forçar on estem actualment. En temps llunyans, hi havia força peix i els pescadors es guanyaven molt bé la vida. La pressió d'altres activitats a la mar, la pressió normativa i la davallada de captures va començar a repercutir en una reducció de captures i també de la flota pesquera catalana, actualment tenim un 50 % de la que hi havia durant els anys 80.

Centrant-me en la cogestió, puc afirmar que des del propi sector vàrem ser dels primers a començar a actuar d'aquesta manera, amb l'ajut, això sí, dels científics que ens feien un seguiment; vam treballar en el "pla de recuperació del lluç", pioner a la Mediterrània. Com a patró major d'una confraria de pescadors, amb els meus companys, estàvem preocupats per la davallada de captures de peix que teníem; si no hi havia captures, no hi havia ingressos i les despeses fixes s'incrementaven, un problema. També detectarem que en un dels caladors més importants en què feinejàvem ens sortia molt de lluç petit, l'experiència com a pescadors ens alertava que era una zona alevinatge de lluç. La mateixa experiència ens avisava que, si pescàvem els juvenils, el que provocaria és que disminuís molt més la seva població; un segon problema, ja que el lluç era una de les espècies principals de la nostra pesca. Ens reunirem, debatèrem, reunions intenses i acalorades, decidirem emprendre accions, una de les quals va ser comprometre'ns entre nosaltres a no anar a pescar en aquest calador. Primer durant 15 dies, que vam allargar a un mes, dos mesos, després vam anar augmentant el no pescar fins ara, que ja fa més de 13 anys que el calador està tancat. Els científics ens han ajudat a fer el seguiment i a poder avaluar els resultats que nosaltres anàvem detectant: el peix te cap i cua i no para quiet; per tant els que són més grans surten del calador i s'ha notat una forta recuperació del lluç en aquesta zona.

Aquesta tasca s'ha consolidat en altres pesqueres, amb el sistema de

cogestió, on treballem de costat pescadors, científics, l'Administració i mediambientalistes; és ideal, perquè tots sabem el que sabem, i podem aprofitar la oportunitat de posar-ho en una mateixa taula, perquè tots el que volem és treballar pel recurs, les experiències que hem tingut són notables, estem satisfets d'aquest treball.

L'any 2010, va ser-ne un altre cas clar quan es va prohibir la pesca amb sonsera. És un art de tir d'arrossegament i les normes europees van fixar unes condicions on quedava prohibit pescar amb malla fina, com es captura sonso i llengüeta, que són un peixets molt petits inclús quan són madurs; per tant, d'un dia per altre, unes 26 barques van quedar sense poder anar a pescar del que tradicionalment s'havien ocupat. La mateixa normativa, també estableix que en determinades condicions i d'acord amb un pla de gestió que ha d'aprovar la Comunitat europea es pugui autoritzar la pesquera. Es va constituir un Comitè de Cogestió format pels pescadors, científiques de l'Institut de Ciències del Mar, tècnics de ONG i l'Administració per a l'elaboració d'aquest Pla de gestió de la sonsera, que necessitaven per feinejar.

Vam treballar junts molt intensament i al final al març del 2014 ves va publicar el Pla de gestió de la sonsera al litoral català, amb el vist i plau de la Comissió Europea, que també es va publicar al maig del mateix any. No va ser fàcil, van ser moltes hores de reunions, de discutides, però ho vam aconseguir, a més ens ha servit com exemple pels altres comitès que s'han creat posteriorment.

Anys després l'Administració catalana va publicar una normativa de com treballar en comitès de cogestió, que són, qui en forma part, quines figures hi ha, perquè hi ha un president del comitè de cogestió, i una secretaria. Aquí he de dir que ens ho posen fàcil, perquè la secretaria sempre l'ocupa una persona de l'Administració,

no té vot però ens ajuda molt, és qui convoca, fa les actes i, després, entenc que fa tot el que cal per tal que ens publiquin el pla de gestió. El que puc afirmar és que treballem molt en els comitès. Debatem de valent, ens discutim, de vegades sembla que no avancem, però som constants i acabem normalment per consens, arribem a bon port, bons acords em refereixo.

D'aquesta manera ja tenim constituïts 8 comitès de cogestió a tot el litoral, plans de gestió publicats, a part del de sonso, hi ha el de la sèpia, el del cranc blau, el del pop. Considero, com a representant del sector pesquer, es clar, que el treballar d'aquesta manera, tenint en compte tots els aspectes i aconseguint acords, millorem els nostres recursos, com he dit ja en altres ocasions, ens interessa pescar euros no peixos, cal rendibilitzar les jornades de pesca. Per tant, la cogestió és una excel·lent eina de gestió de les nostres pesqueres!

02.02 Visió de l'Administració sobre la cogestió pesquera

El mar, com a bé públic que és, necessita que per fer-hi qualsevol extracció de recursos calgui una llicència, una autorització o un permís especial, s'anomeni com s'anomeni, és a dir, cal disposar d'una autorització administrativa, ja sigui de l'Estat o de la Generalitat segons qui tingui les competències pertinents.

L'objectiu de la legislació pesquera actual és fer sostenible totes les pesqueres que s'estan explotant, que es capturen, el que tècnicament s'anomena rendiment màxim sostenible, en les seves sigles RMS. El que es vol aconseguir és que les pesqueres siguin productives actualment i segueixin sent productives i respectuoses amb la resta d'ecosistema també en un futur, que les pesqueres puguin passar de pares a fills (i òbviament de generacions de pescadors a pescadors).

La Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible, que és competent en regulació pesquera, ha optat per un model innovador, molt innovador a nivell nacional, a nivell europeu i també a nivell mundial, que és el model de la cogestió pesquera com una de la principal estratègia de treball amb el sector pesquer.

El model de cogestió pesquera vol dir que l'Administració, que tradicionalment ha tingut la capacitat de prendre decisions, d'establir disposicions normatives i de regular l'activitat pesquera, cedeix part d'aquesta capacitat a la resta d'agents implicats directament en la gestió pesquera i de la gestió de la mar. D'aquesta manera ens reunim en comitès de cogestió els pescadors afectats, el conjunt de pescadors, el col·lectiu científic, les ONG, ja siguin organitzacions mediambientalistes o de caire social, i l'Administració com a entitat coordinadora. També en algunes ocasions podem afegir-hi altres àmbits, com poden ser altres administracions vinculades a activitats d'usos del mar, no a l'activitat pesquera, o col·lectius de pesca recreativa; depèn, cada comitè té les seves particularitats.

En aquelles modalitats o aquelles activitats que estan fora de l'abast competencial de la Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible que depenen de l'Estat, nosaltres, des de l'Administració catalana, promovem la gestió conjunta. És a dir, que en qualsevol activitat que vingui regulada des del govern central, sigui des de la Unió Europea, o dels organismes supranacionals com poden ser la Comissió General de Pesca del Mediterrani (CGPM), o la Comissió Internacional per a la Conservació de la Tonyina Atlàntica (ICCAT per les sigles en anglès), impulsen que la gestió que es faci en aquestes pesqueres sigui en "gestió conjunta", és a dir, que el col·lectiu de pescadors afectats treballin de forma coordinada per dur a terme i aplicar aquestes mesures de gestió i regulacions. Una gestió correcta va en benefici

de tothom i una incorrecta gestió per part d'alguns d'aquests pescadors va en detriment de la resta. Aquesta és la tasca que ens hem imposat com a Administració.

Pel que fa als exemples en que estem treballant amb aquesta gestió conjunta podríem parlar del "Multiannual Plan" imposat per la CE, que estableix la regulació pesquera mitjançant jornades de pesca de la modalitat d'arrossegament, i regula totes les activitats de pesca demersal de peix de profunditat. Aquesta regulació a Catalunya s'està aplicant durant els darrers quatre anys majoritàriament amb gestió conjunta. Òbviament, aquesta manera de treballar ha incrementat les tasques i el seguiment que es fa a les confraries de pescadors.

Pel que fa al nostre model particular, el dels comitès de cogestió, el 2018 es va publicar la normativa que empara el funcionament dels comitès de cogestió, i a partir del qual ja s'ha publicat el Pla de gestió de la sèpia, del sonso, del cranc blau, del pop, de cap de Creus. Estem orgullosos de ser els primers de tenir regulació pròpia del funcionament dels comitès de cogestió de les pesqueres. És un normativa innovadora a nivell mundial i que sabem que estan començant a seguir altres països com Portugal.

De fet, en la meua experiència de molts anys en l'Administració pesquera, ha estat en les reunions de treball mantingudes en els comitès de cogestió quan he comprovat en vivència pròpia una relació amb el sector pesquer; està sent una relació profitosa per totes les bandes.

02.03 Visió de la ciència en la cogestió

Els Comitès de Cogestió representen una eina molt útil per poder gestionar les pesqueres d'acord amb els principis de sostenibilitat que tots desitgem per a l'activitat pesquera. És una eina

dissenyada per a que tots els actors que intervenen o que participen del procés de la gestió pesquera (sector pesquer, Administració, científics i societat) tinguin veu per un igual en la presa de decisions que els afecten. Això fa que les decisions que es prenen en els Comitès compleixin amb les directrius de democratització i transparència i alhora generin confiança i un més fàcil compliment de la normativa.

En aquest sentit, la participació de la ciència i dels científics en aquests comitès aporta un ingredient d'objectivitat i coneixements sobre l'estat no solament dels recursos pesquers sinó també de l'encaix social i cultural de l'activitat pesquera.

En particular, els científics de l'Institut de Ciències del Mar (ICM-CSIC), fonamentalment biòlegs, participen de la majoria d'aquests comitès des del seu inici, com en el cas dels comitès de la gamba rosada de Palamós i de la Sonsera, que van ser els primers comitès de cogestió funcionals que es van crear. Com a biòlegs aportem coneixement sobre la biologia de les espècies comercials i com els afecta l'activitat pesquera.

Més endavant, i ja dins de l'Estratègia marítima de Catalunya, i mercès a la creació de l'ICATMAR (Institut Català de Recerca per a la Governança del Mar), des de l'ICM hem continuat participant en tots els comitès, per donar el punt de vista de la ciència sobre el mar i l'explotació dels recursos pesquers.

Durant les sessions tècniques i plenaris dels comitès de cogestió hem pogut mostrar als diferents actors els resultats científics de l'estudi de les poblacions d'organismes d'interès comercial des del punt de vista biològic, i per exemple hem aportat coneixement per poder dissenyar vedes temporals i zones d'exclusió pesquera permanents per tal de recuperar les poblacions i ecosistemes explotats, i també s'han aportat

resultats sobre l'aplicació de models i simulacions per valorar la implantació de millores tècniques aplicades als arts i les maniobres de pesca, com ara l'increment de la llum de malla (selectivitat), la substitució de portes sobre el fons per portes en suspensió.

Es tracta, doncs, que les aportacions de la ciència incideixin de manera rellevant, i aquest és el repte, anar fent camí cap a la sostenibilitat dels recursos marins explotats i aconseguir la recuperació de les poblacions i ecosistemes del mar Català.

02.04 Visió de les associacions mediambientals: una responsabilitat compartida

El litoral català, com moltes altres regions de la Mar Mediterrània, s'ha vist sotmès a grans pressions antropogèniques com l'abocament de residus contaminants, el creixement urbanístic, l'explotació turística del litoral, així com una gran pressió pesquera. Tots aquests impactes acumulatius es veuen encara més agreujats per l'efecte del canvi climàtic en l'equilibri natural del ecosistema marins.

Avui dia ens enfrontem a una crisi de gran degradació ambiental que repercuteix en les formes de vida que estan associades a molts ecosistemes. El mar i la pesca no en són cap excepció.

Les entitats interessades en conservar els ecosistemes marins i en recuperar els recursos pesquers ens veiem obligades a generar polítiques ambientals i mesures de gestió adequades. Mesures que han d'estar basades en la millor ciència disponible, tenint en compte el interessos socioeconòmics d'aquells sectors que es puguin veure afectats i amb el recolzament de la societat civil. Els mecanismes i les eines d'indagació i participació en aquest procés són clau.

Fa més d'un dècada que els pescadors artesanals de sonso de les pro-

Foto: Direcció general de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

víncies de Barcelona i Girona, així com els pescadors d'arrossegament de gamba de Palamós van impulsar i constituir els primers comitès de cogestió pesquera a Catalunya, amb altres agents com la Direcció General d'Afers Marítims i Pesca Sostenible, institucions científiques i acadèmiques i algunes organitzacions no governamentals, WWF entre d'altres. Aquests van desenvolupar els primers plans de gestió pesquers cogestionats a Catalunya.

És important posar en valor l'estratègia de la Direcció General d'Afers Marítims i Pesca sostenible que ha potenciat i consolidat un model de governança basat en la cogestió i s'ha adreçat a assolir els objectius de la Política pesquera comuna de la Comissió Europea.

El model de governança pesquera a Catalunya ha esdevingut un referent internacional que ha motivat iniciar i implantar la cogestió en altres regions d'Espanya, Portugal i altres països. Des de WWF treballem per fer visible i potenciar aquest model tot impul-

sant processos similars a gran part dels països riberencs de la Mediterrània, a partir de la Iniciativa Marina del Mediterrani en col·laboració amb organitzacions de gestió pesquera com la Comissió General de Pesca per la Mediterrània.

Gràcies a l'impuls dels comitès de cogestió s'han desenvolupat un total de 8 plans de gestió pesquers, en els quals estan representades pràcticament la totalitat de les confraries de pescadors catalanes. I recentment s'ha posat en funcionament una taula de cogestió per adreçar aspectes tècnics i socials de la pesca recreativa. A més, els comitès de cogestió han fomentat la cultura de la participació de tots els àmbits i entitats representants, fet que afavoreix l'enteniment i la manera com s'aborden els problemes o discrepàncies sobre la gestió.

Pel que fa a la recerca s'ha potenciat la creació de l'Institut de Recerca per a la Governança del Mar (IcatMar) que permet avançar en la millora del coneixement científic, tot assessorant la presa de decisions adequada entre totes les

entitats representades en els comitès de cogestió.

El balanç que es pot fer després d'aquests anys és molt positiu. S'han aconseguit implementar mesures de gestió per limitar o reduir significativament l'esforç pesquer, millorar el rendiment econòmic d'algunes espècies pesqueres, afavorir el compliment de les mesures de gestió adoptades i minimitzar l'impacte sobre ecosistemes vulnerables

La cogestió a Catalunya ha estat el revulsiu com a eina de transformació que ha propiciat canvis importants en la manera de percebre i procedir en una bona gestió però sens dubte queden molts reptes per afrontar per tal d'assegurar la sostenibilitat ambiental i social.

Per poder afrontar aquests reptes, els comitès de cogestió han de poder establir objectius a curt i a llarg termini com a mecanisme d'avenç i d'aprenentatge.

Els comitès de cogestió han de treballar

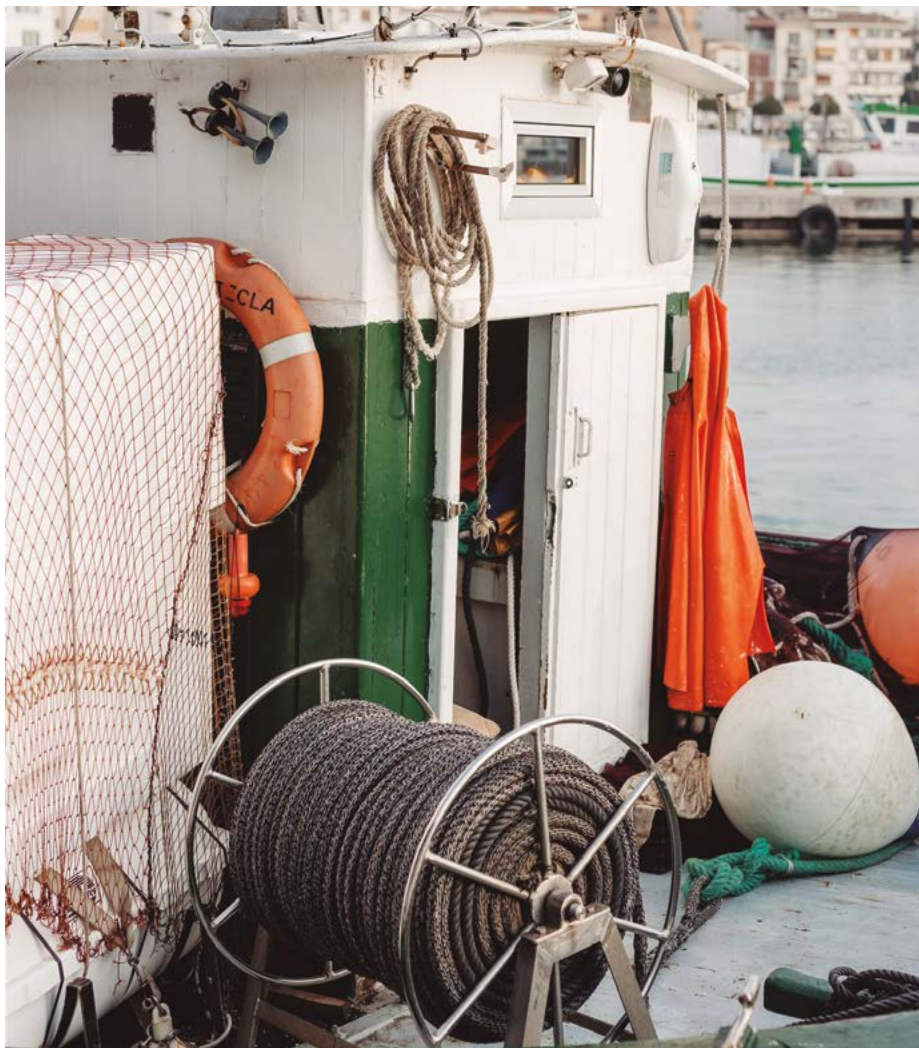

Foto: Direcció general de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

per assolir una sostenibilitat pesquera optimitzant l'esforç pesquer i millorant la selectivitat de les arts, recolzant-se en eines bioeconòmiques i de millora en la comercialització per rendibilitzar les nostres pesqueres. A més, la gestió pesquera ha d'integrar una aproximació ecosistèmica per tal de preservar la biodiversitat i ecosistemes marins.

La gestió pesquera ha de donar oportunitats al relleu generacional i més visibilitat al fins ara ja important paper de la dona a cadascuna de les activitats relacionades amb la pesca i al llarg de tota la cadena de valor dels productes pesquers. Especialment en tasques de presa de decisions en la gestió de les mateixes confraries i la seva relació amb la resta d'entitats que estan dins i fora del propis comitès de cogestió.

Les entitats integrants dels comitès de cogestió tenim la responsabilitat de participar en processos que cerquin la compatibilitat de l'activitat pesquera amb les activitats d'altres sectors de l'economia blava dintre del plans d'ordenació d'espais marins.

El sector pesquer, amb l'ajuda d'altres entitats, ha d'afrontar la transició energètica cap a la descarbonització i considerar tant les embarcacions com l'operativitat de les infraestructures portuàries.

I finalment, els comitès de cogestió han de potenciar la implicació d'entitats i col·lectius vinculats al territori que tinguin interès en mantenir el patrimoni natural i cultural de les poblacions amb tradició pesquera, tot facilitant la capa-

citació per l'adequada participació en el comitès incloent la presa de decisions.

El futur de la pesca passa per la cogestió i Catalunya està preparada per establir objectius ambiciosos de sostenibilitat pesquera i la conservació d'ecosistemes marins, així com objectius socioeconòmics ben definits i mesurables, on es tinguin en compte un repartiment de dret de pesca socialment just. Aquest procedir, sens dubte, permetrà aplanar el camí cap a la sostenibilitat ambiental i socioeconòmica de la pesca a Catalunya.

Autoria

Jordi Rodon Peris

Cap del Servei de Recursos Marins. Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC
jordi.rodon@gencat.cat

Antoni Abad Malloj

President de la Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors
fnccp@confrariespescadors.cat

Laura Recasens Albaladejo

Investigadora
Responsables del Servei d'Assessorament en Pesca ICATMAR i ICM/CSIC
laura@icm.csic.es

Joan B. Company Claret

Investigador
Responsables del Servei d'Assessorament en Pesca ICATMAR i ICM/CSIC
batista@icm.csic.es

Miquel Gomez Muñoz

Tècnic de Pesqueries per la regió Mediterrània
WWF Espanya
mgomez@wwf.es

COGESTIÓ PESQUERA

Cogestió pesquera, què es?

És un model de governança mitjançant el qual l'administració, els usuaris dels recursos i diferents agents de la societat, com científics i organitzacions no governamentals, comparteixen el poder i la responsabilitat en la presa de decisions per a la gestió d'aquests recursos. (<http://www.fao.org/faoterm/collecti-on/fisheries/en/>)

Instrument de cogestió	Naturalesa	Finalitat
Consell Català de Cogestió Marítima	<ul style="list-style-type: none"> • Òrgan col·legiat, de governança participativa. • Integrat per persones representants de l'administració dels sectors de l'economia blava, d'entitats de recerca i del tercer sector. • Permet la participació dels actors en la definició, el desenvolupament i l'execució de la política marítima Integrada a Catalunya. 	<ul style="list-style-type: none"> • Validar, adaptar i fer el seguiment de l'Estratègia Marítima de Catalunya, llurs plans pluriennals i vetllar per la seva aplicació.
Comitès de Cogestió Pesquera	<ul style="list-style-type: none"> • Gestió de l'activitat pesquera per implementar el model de governança de la pesca i el marisqueig professional a Catalunya. 	<ul style="list-style-type: none"> • Establir Plans de gestió com a eina de regulació, seguiment i control de l'activitat pesquera professional • Responsables de l'aplicació dels plans de gestió i el seu seguiment i reajustament adaptatiu. • Dissenyar, de manera conjunta, la gestió dels recursos per tal que sigui sostenible, minimitzant al màxim l'impacte de l'activitat pesquera sobre el medi i el recurs i maximitzant la rendibilitat pel mateix sector, mitjançant una gestió bio-econòmica de l'activitat.
Comissions de Seguiment	<ul style="list-style-type: none"> • En el cas de plans de gestió dirigits a activitats de pesca professional que afectin un reduït nombre d'unitats extractives de poca dimensió econòmica sense impactes significatius sobre els hàbitats i altres espècies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Assessorament pel seguiment i reajustament adaptatiu de mesures tècniques que disposi el Pla de Gestió
Grup de Treball	<ul style="list-style-type: none"> • Funcionament similar als Comitès de Cogestió: es treballen i s'elaboren propostes que serà publicada com a normativa 	<ul style="list-style-type: none"> • Àmbit de treball que sobrepassa les competències de la Generalitat de Catalunya
Taules de cogestió: TC Sectorials TC Territorials	<ul style="list-style-type: none"> • Plataformes multiactors 	<ul style="list-style-type: none"> • Debatre i concretar propostes per gestió i ordenació dels usos i activitats a la mar. • Tenen la voluntat de prendre decisions consensuades entre tots els agents del territori o del sector que tractin sobre un àmbit d'interès comú. • Treballar conjuntament per buscar un model integrat d'ordenació que faci compatible els usos i activitats dins de la sostenibilitat.

Per més informació: <https://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/pesca/gestio-pesquera/plans-gestio-cogestio/index.html>

El nou model de cogestió, un canvi de paradigma. Avantatges:

- Visió conjunta entre els membres i objectius comuns clars.
- Coneixença i relacions
- Confiança mútua.
- Enfocament per acords i aprendre a cedir.
- Prendre responsabilitat i assumir els consensos com a propis.
- Prendre consciència del poder i com es fa servir.
- Tenir la flexibilitat necessària per adaptar-se als canvis.

En la cogestió, cada àmbit té el seu paper:

Sectors econòmics:

- Confraries de Pescadors i llurs Federacions
- Sector pesquer

Representa els interessos econòmics per la pervivència de l'activitat, és a dir, garantir la sostenibilitat a llarg termini dels recursos i mantenir llocs de treball ben remunerats i de qualitat. El principal repte és assumir capacitat de

representativitat i de lideratge i emponderar-se per exercir un paper actiu.

L'administració:

Vetlla per una bona gestió dels recursos mitjançant l'aplicació del nou model de cogestió basat en la gestió adaptativa i el principi de precaució. El seu principal repte és fer un pas al costat per facilitar l'apoderament i la participació dels altres membres del instrument de cogestió.

La societat civil

Vetlla per una gestió que té en compte la relació entre les activitats econòmiques i l'entorn en un sentit ampli (salut dels ecosistemes, patrimoni paisatgístic i cultural, etc.). Un dels seus reptes té a veure amb saber diferenciar entre el que es vol i el que és possible o realista, per tal d'establir un objectiu comú assolible conjuntament amb els altres àmbits.

Col·lectiu científic:

Aporta el coneixement, les dades i la informació necessària per garantir el millor assessorament possible per a la presa de decisions. Un dels seus reptes podria

ser interioritzar que la seva participació serà diferent a la que té habitualment en altres contextos, i que la relació amb la resta dels membres del instrument de cogestió requereix unes habilitats específiques valorar els coneixements tradicionals, utilitzar un llenguatge planer

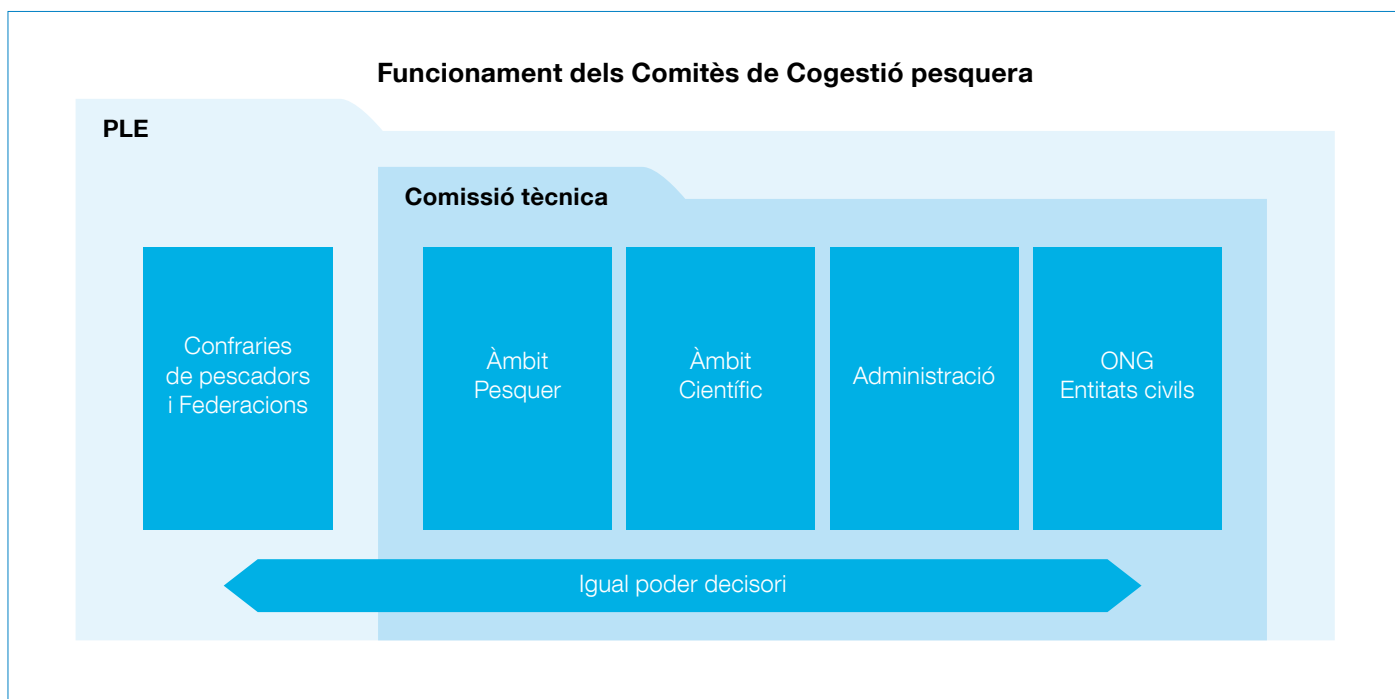
Una cogestió exitosa significa que assumir la responsabilitat compartida de la gestió té impactes positius sobre els recursos naturals i el medi, sobre els participants en la cogestió i sobre la societat en general.

Com avaluar una cogestió exitosa?

- És crucial mesurar i controlar els impactes
- Els membres de l'instrument de cogestió participen en el desenvolupament i la realització de l'avaluació

Resultats:

- Hi ha beneficis contrastats en el medi natural
- Les parts interessades estan satisfetes amb els impactes socials, ambientals i econòmics
- Les comunitats locals es beneficien del desenvolupament de l'instrument de cogestió.

Foto: Direcció general de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

01. El Consell Català de Cogestió Marítima

La constitució del Consell Català de Cogestió Marítima mereix una atenció més acurada, ja que amb la seva creació es posa en funcionament un model de governança per a la Política marítima integrada a Catalunya basat en la cogestió, l'expressió màxima de l'apoderament que confereix a tots els actors marítims del país a l'hora de confeccionar les polítiques públiques de l'economia blava del nostre país.

El Consell té un objectiu molt ambiciós i fa un pas endavant més, tot aplegant els representants de tots els sectors que treballen i formen part de l'economia blava, l'Administració, els científics i la societat civil. Permetrà la participació d'aquests agents en la definició, el desenvolupament i l'execució de les polítiques marítimes en un règim de corresponsabilitat entre tots ells.

La cogestió té resultats positius en l'àmbit social, en la dinamització del territori i l'economia local. Té resultats positius en el medi, en la gestió de la biodiversitat. I també té resultats positius en el desen-

volupament dels diferents sectors de l'economia blava.

El treball es desenvoluparà mitjançant comissions sectorials, enumerades una a una són economia blava i Bioeconomia, Sostenibilitat i Economia Circular, Política Marítima Integrada, i Recerca i Formació. Aquestes comissions seran les encarregades d'elaborar i validar col·legiadament els plans pluriennals de l'Estratègia marítima de Catalunya. Es disposarà també d'una comissió permanent per a temes transversals.

Especialment rellevant és el paper que té l'àmbit científic a l'hora de transferir el coneixement necessari per a la presa de decisions. Catalunya disposa d'una xarxa de centres científics punters en les diferents disciplines vinculades amb la recerca en el medi marí. El Consell ha d'aportar el marc de col·laboració entre tots plegats i també ha de mantenir un contacte estable bidireccional sectors-científic que faci possible la transferència tecnològica als diferents sectors econòmics.

La gestió adaptativa serà la fórmula per mantenir el bon estat del mar i alhora

garantir un desenvolupament sostenible de l'economia blava a Catalunya en la mesura que hi hagi aquest contacte bidireccional mantingut en el temps.

Val a dir que l'actuació del Consell s'emmarca en la Política marítima integrada de la Unió Europea, que té com a objectiu donar un enfocament més coherent i integrat a les qüestions marítimes mitjançant una major coordinació entre els diferents àmbits sectorials. En aquest sentit, en una recent comunicació de la Comissió Europea sobre un nou enfocament de l'economia blava sostenible, es reforça encara més la idea que la transició cap a la creació d'una economia blava sostenible dependrà del fet que hi hagi una cooperació més estreta entre tots els actors involucrats.

I, mitjançant el Pla nacional per a la implementació de l'Agenda 2030 a Catalunya, en compliment de diversos objectius de l'Agenda 2030 de Nacions Unides i especialment l'ODS 14 "Conservar i utilitzar de manera sostenible els mars i oceans", s'assumeix el compromís d'implementar un nou model de governança del mar basat en la cogestió de l'àmbit marí i costaner.

02. Els comitès de Cogestió

Comitè de cogestió de la modalitat de la sonsera (CCMS)

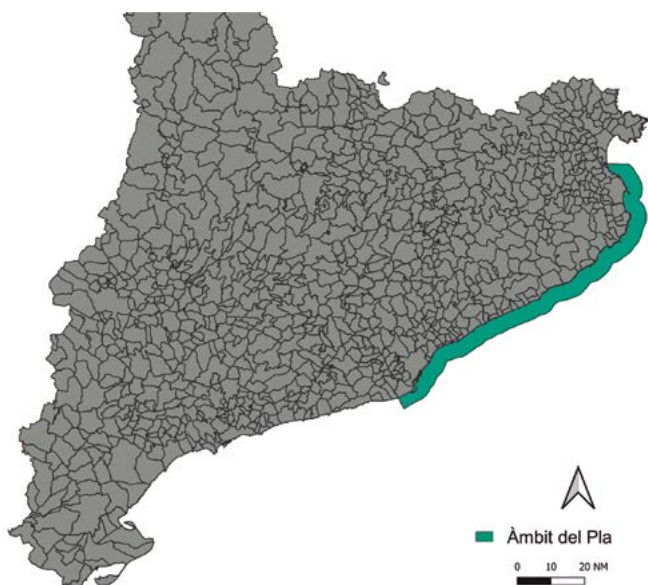
Va ser el primer comitè de cogestió que es va crear (2012); posteriorment, es va publicar el Pla de gestió de la sonsera el 2014. Es considera el laboratori de la cogestió catalana.

La modalitat de pesca amb sonsera està format per un cens específic i tancat de 26 embarcacions, que surten a pescar per setmanes alternes (13 embarcacions una setmana i la següent les altres 13).

Aspectes a destacar del CCMS

- L'aspecte social és clau. El recurs és públic i ha de beneficiar el màxim d'actors possibles.
- Establiment d'una quota diària per embarcació, que no es pot sobrepassar per tal de no afectar el preu al mercat i l'anàlisi mensual de les captures per embarcació, ja que si s'excedeixen les quotes diàries o mensuals s'apliquen mesures compensatòries.
- Reunions mensuals amb l'objectiu d'avaluar l'evolució de la pesquera i adaptar-la en temps real a la variació dels diferents paràmetres de seguiment.

Àmbit territorial

Confraries de pescadors de Barcelona, Badalona, Arenys de Mar, Blanes, Sant Feliu de Guíxols, Palamós i l'Estartit.

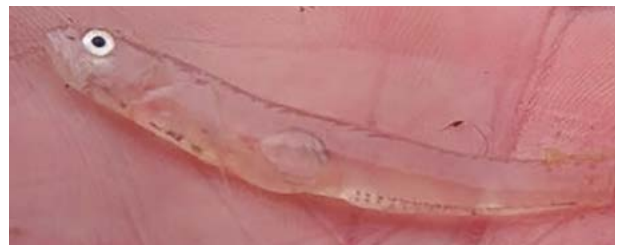
Espècies objectiu

Sonso blau (*Gymnammodytes cicerelus*)

Sonso ros (*Gymnammodytes semisquamatus*)

Llengüeta rossa (*Aphia minuta*)

Art de pesca

Sonsera.

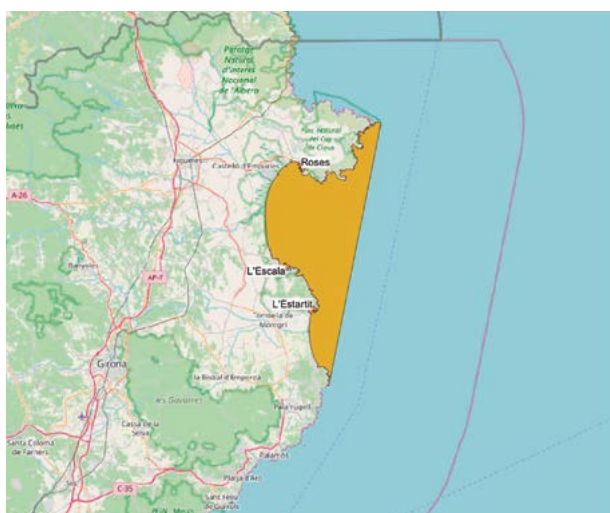
Comitè de cogestió de la sèpia de les badies de Pals i de Roses (CCSBPR)

El marisqueig de la sèpia a les badies de Pals i Roses és una activitat de gran rellevància, tant en l'aspecte social com econòmic. Tant el sector de la pesca professional com el de la pesca recreativa comparteixen l'interès per aquesta espècie, motiu pel qual s'ha incorporat al Comitè de Cogestió un representant del sector recreatiu, per tal de poder consensuar conjuntament les mesures a acordar dins l'àmbit d'actuació. Els objectius principals d'aquest Comitè són el de promoure una pesca sostenible del recurs per part d'ambdós sectors, millorar-ne la comercialització i fer un seguiment de la població de sèpia en aquest àmbit per conèixer la seva biologia i ecologia.

Aspectes a destacar del Comitè de Cogestió

- Atorga permisos especials a aquelles embarcacions que demostren dedicació a la sèpia, amb la possibilitat d'incorporar-ne de noves per promoure el relleu generacional.
- Autoritza el tresmall per a sèpia i la nansa per a sèpia com a arts/ormeigs permesos per a la pesca professional i el "peixet" o potera per a la pesca recreativa.
- Estableix els períodes de vedes per a la sèpia de, com a mínim, dos mesos, tant per a la pesca professional com recreativa.
- Acorda unes àrees delimitades que actuïn com a col·lectors de postes de sèpia.
- Limita el nombre d'unitats de sèpia autoritzats per a la pesca recreativa.

Àmbit territorial

Aigües interiors, límit nord: Maça d'Or i límit sud: cap de Begur

Espècies objectiu

Sèpia (*Sepia officinalis*)

Arts i ormeigs

Tresmall per a sèpia

Nanses per a sèpia

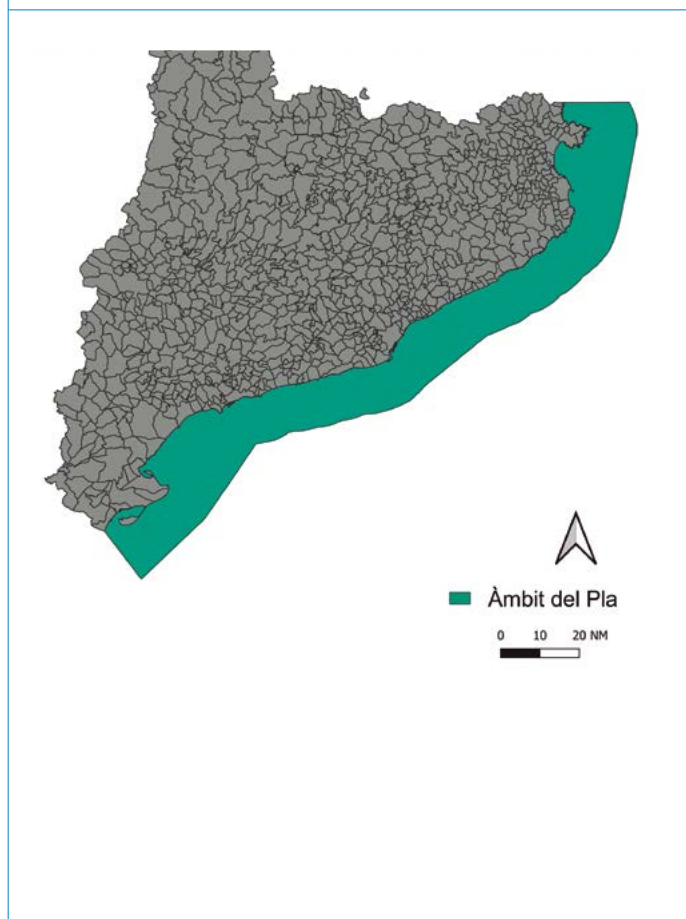
Comitè de cogestió del cranc blau de les Terres de l'Ebre

El cranc blau (*Callinectes sapidus*) és una espècie al·lòctona originària de les costes atlàntiques d'Amèrica. L'any 2012 va ser detectat per primer cop al delta de l'Ebre. Però va ser a partir de 2017 que va començar a tenir un creixement exponencial que va afectar les espècies autòctones del delta i, consegüentment, les pesqueres artesanals de la zona. Al novembre de 2018 es va crear el Comitè, amb l'objectiu de gestionar i poder controlar la ràpida expansió de l'espècie.

Aspectes a destacar del Comitè

- Promou i potencia una pesca intensiva professional per reduir-ne la seva proliferació i l'impacte sobre els ecosistemes locals.
- Autoritza tota pesca professional dirigida a la captura de cranc blau.
- Converteix un problema en una oportunitat per a la pesca professional.

Àmbit territorial

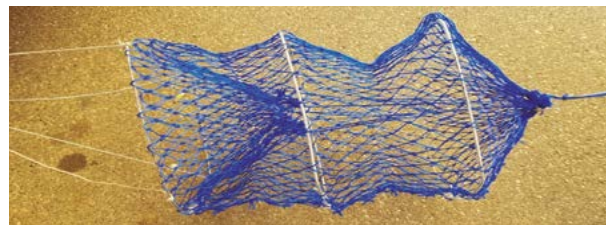

Espècies objectiu

Cranc blau (*Callinectes sapidus*)

Arts i ormeigs

Monet

Nansa per a cranc blau

Gànguil

Altres arts i ormeigs autoritzats el tresmall i el salabre

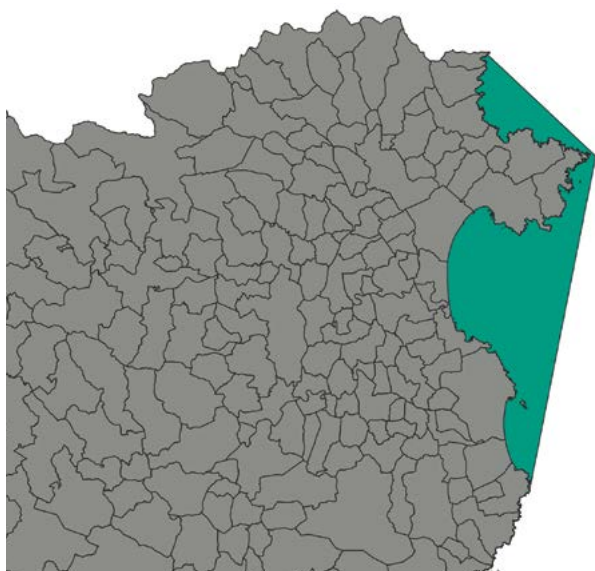
Comitè de cogestió del peix blau de l'Empordà nord (CCPBEN)

Aquest Comitè sorgeix de la necessitat i l'oportunitat de regular mesures tècniques i de gestió per a la flota d'encerclament que opera en les aigües interiors del golf de Pals i Roses. El sector pesquer mateix va promoure la constitució del Comitè, que neix amb l'objectiu d'establir mesures de control d'esforç que pugin equilibrar els volums de desembarcament amb l'estat de les poblacions explotades i la demanda del mercat.

Aspectes a destacar del Comitè de Cogestió

- Va aconseguir un acord de reducció de les descàrregues màximes diàries i/o setmanals, així com una limitació horària de l'activitat i la creació d'un programa de seguiment científicotècnic.
- Aquest Pla de gestió està aprovat pel seu Comitè, però la seva publicació es troba paraitzada a causa dels canvis que es preveien en les mesures de control i gestió provinents des de la Comissió Europa i des de l'Estat i que recentment s'han esdevingut.

Àmbit territorial

Aigües interiors, límit nord: Maça d'Or i límit sud: cap de Begur

Espècies objectiu

Sardina (*Sardina pilchardus*)

Seitó (*Engraulis encrasicolus*)

Modalitat de pesca

Encerclament

Bots de llum auxiliars

Comitè de cogestió del pop roquer del litoral de la Catalunya central capturat amb cadups i nanses

El pop roquer (*Octopus vulgaris*) és una espècie amb una alta importància pesquera i de gran valor comercial. L'increment de la seva demanda va originar la necessitat de regulació de la població al litoral de la Catalunya Central. Per aquest motiu, al gener del 2019 es va crear el Comitè de Cogestió.

Aspectes a destacar del Comitè:

- L'any 2019 es va fer una veda de femelles a l'àmbit territorial de la CP de Vilanova i la Geltrú.
- Per millorar la comercialització del producte, el Pla de gestió s'ha acollit a la preavaluació que es fa amb el projecte Medfish, que consisteix a fer una anàlisi de la pesquera utilitzant els estàndards de l'MSC (*Marine Stewardship Council*). L'objectiu és assolir una pesquera més sostenible i preus més elevats al mercat.
- Estableix un període mínim de veda biològica de dos mesos (període en el qual la majoria de femelles es reproduïxen i que va del maig al setembre).
- Prohibeix l'ús de qualsevol tipus d'àcid o de solució àcida per a l'extracció dels pops capturats amb cadups.
- Autoritzar únicament l'ús de sal o d'una solució hipersalina.

Espècies objectiu

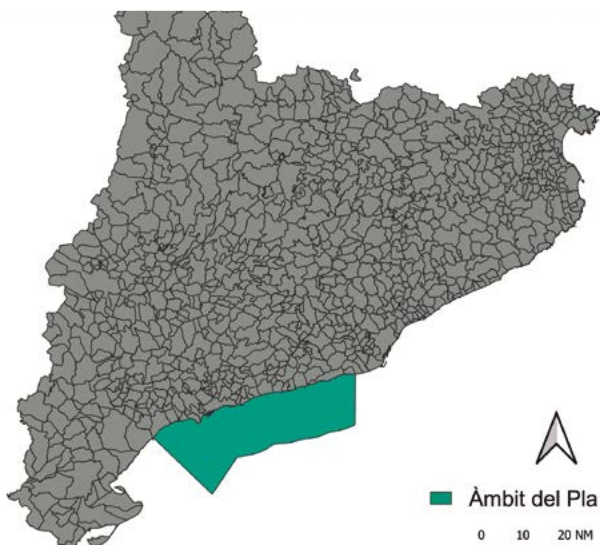

Pop roquer (*Octopus vulgaris*)

Pop roquer (*Octopus vulgaris*)

Àmbit territorial

Confraries de pescadors de Sitges, Vilanova i la Geltrú, Calafell, Torredembarra, Tarragona i Cambrils.

Art i ormeigs

Cadups

Nansa pop

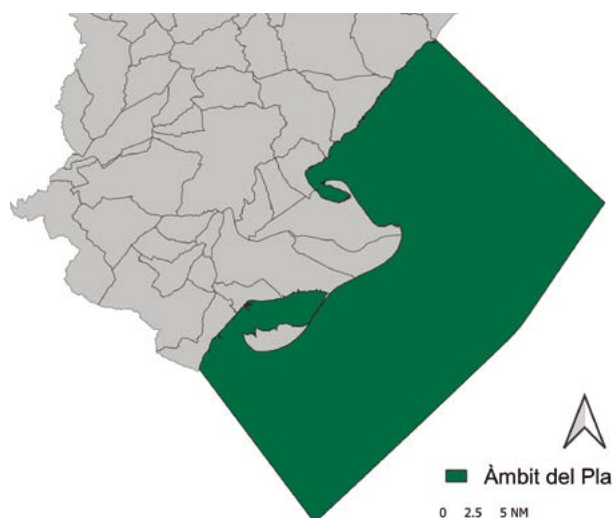
Comitè de cogestió del pop roquer a Terres de l'Ebre capturat amb cadups i nanses (CCPTTEE)

La creació anterior del Comitè de Cogestió del pop roquer a la Catalunya Central, juntament amb la gran rellevància de les captures de pop roquer per part de les embarcacions d'arts menors en l'àmbit de Terres de l'Ebre, van impulsar la creació d'aquest Comitè. Les dades de vendes mostren que el pop roquer (*Octopus vulgaris*) capturat amb cadups i nanses provinent d'embarcacions d'arts menors dins l'àmbit Terres de l'Ebre representa un total del 40% del pop desembarcat a Catalunya.

Aspectes a destacar del Comitè de Cogestió:

- Atorga permisos especials a aquelles embarcacions que demostrin dedicació al pop roquer capturat amb nanses i cadups, amb la possibilitat d'incorporar-ne de noves per promoure el relleu generacional.
- Defineix les mesures tècniques dels ormeigs emprats d'acord amb les característiques biològiques de l'espècie.
- Estableix un període de veda biològica de mínim dos mesos, que coincideixi amb el període en el qual la majoria de les femelles de pop roquer d'aquest àmbit territorial fan la posta.
- Potencia l'ús de nous productes destinats a facilitar l'extracció dels pops capturats amb cadups.
- Du a terme un seguiment científic que permeti conèixer la biologia i ecologia del pop.

Àmbit territorial

Espècies objectiu

Pop roquer (*Octopus vulgaris*)

Ormeigs

Cadups per a pop

Nanses per a pop

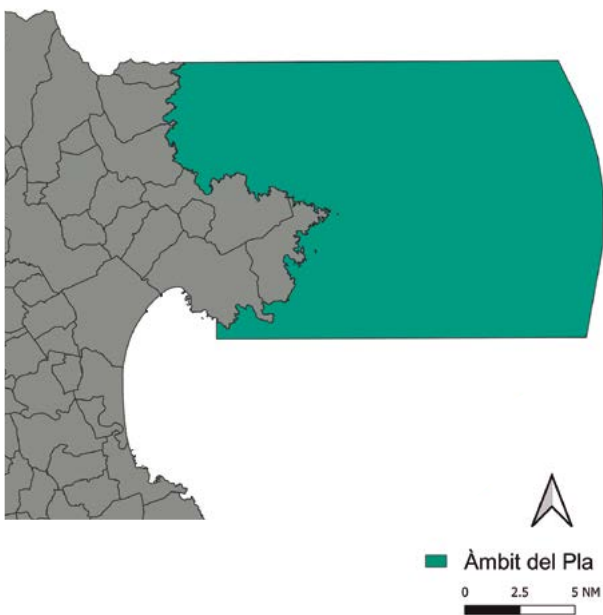
Comitè de cogestió del Cap de Creus (CCCC)

Aquest Comitè sorgeix de la necessitat de la gestió de la pesca professional i el marisqueig en un entorn natural protegit, el Parc Natural del Cap de Creus. El seu Comitè de cogestió, un dels més dinàmics, ha treballat intensament per establir mesures de gestió dirigides a la reducció de la captura dels grans reproductors, a la protecció de determinades espècies de crustacis i mol·luscs que presenten un estat poblacional molt reduït, a l'aplicació d'una veda biològica de pop roquer, que pugui protegir l'espècie i afavorir la seva reproducció, així com a la reducció de l'esforç pesquer general mitjançant l'aplicació de mesures tècniques més restrictives, com és la reducció de la longitud màxima autoritzada de xarxa.

Aspectes a destacar del Comitè de cogestió

- Aquest Comitè de cogestió, que es reuneix mensualment, està compost pels 5 àmbits habituals als quals s'ha afegit un sisè, que representa la Direcció General competent en les Polítiques Ambientals i Medi Natural, unitat responsable del desenvolupament del PRUG (el Pla d'Us i Gestió de Parc Natural del Cap de Creus).
- Es tracta del primer Comitè de cogestió que té com a objectiu regular l'activitat de pesca i marisqueig professional dins un espai natural protegit.

Àmbit territorial

Espècies objectiu

Pop roquer: *Octopus vulgaris*

Garota: *Paracentrotus lividus*

Lluç: *Merluccius merluccius*

Congre: *Conger congre*

Sèpia: *Sepia officinalis*

Bonítol: *Sarda sarda*

Art i ormeigs

Tresmall, palangró, fitora, joellera, soltes, bolitxa, nanses, cadups, xarxa llagostera i xarxa per a sèpia.

Nansa

Cadups

Xarxa per sèpia

Tresmall

Comitè de cogestió de la pesca al Delta de l'Ebre (CCPDE)

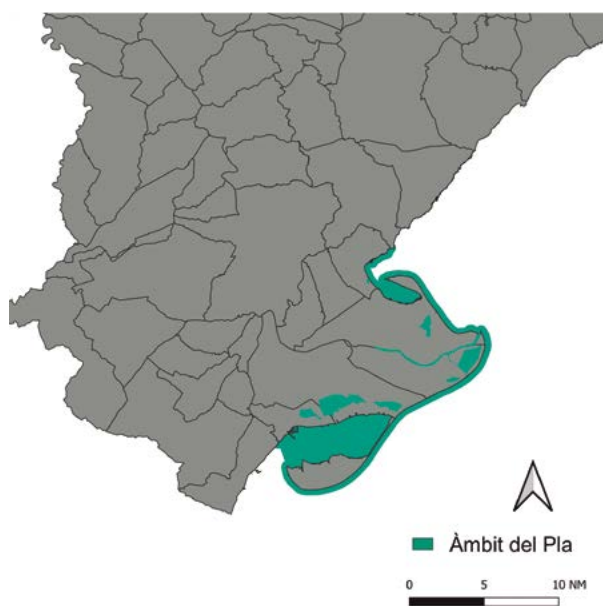
És el darrer comitè de cogestió constituït (octubre de 2022). L'objectiu principal és encaixar el conjunt de les pesqueres deltaïques en un marc de gestió sostenible, basat en una visió ecosistèmica i adaptativa de les activitats extractives professionals que es desenvolupen a la zona, a més de treballar en la recuperació i el manteniment de pesqueres ancestrals, com les de la carpa o les que s'efectuen en les pantenes de les llacunes del delta.

Aspectes a destacar del Comitè:

- Publicació una ordre bàsica que agrupi totes les activitats pesqueres i marisqueres del delta de l'Ebre i que apliqui una gestió adaptativa en temps real i precautòria.
- Coordina aquestes activitats professionals amb les que ja estan gestionades des d'altres comitès de cogestió (cranc blau i pop roquer de les Terres de l'Ebre) i altres plans de gestió (com el pla de gestió del rastell de mà, a peu, al delta de l'Ebre).

Per a més informació: <https://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/pesca/gestio-pesquera/plans-gestio-cogestio/comites-plans-cogestio/>

Àmbit territorial

Confraries de pescadors de Verge del Carme de la Ràpita, Sant Pere de Tortosa i la Ràpita, Deltebre i l'Ampolla.

Modalitats i activitats professionals pesqueres i marisqueres i espècies objectiu

Badies dels Alfacs i del Fangar

- Marisqueig a peu o amb embarcació auxiliar: grú-mol, canyut, ortiga de mar, peu de cabrit, corneta i garota.
- Pesca a peu o amb embarcació auxiliar a la paupa, amb canya i volantí i amb gànguils per a peix.
- Pesca des d'embarcació amb gànguils i pesca al batre des d'embarcació.

Llacunes i canals proveïdors

- Pesca amb pantena.
- Pesca a peu o amb embarcació auxiliar amb gànguil, monet, nanses, xarxes i a la paupa.

Riu (curs principal i canal de migjorn)

- Pesca a peu d'angula amb bussó.
- Pesca amb embarcació amb xarxa, palangre, nanses i gànguils.
- Pla especial per a la gestió de la carpa.

Canals, sèquies i desaigües

- Pesca a peu o amb embarcació auxiliar amb gànguils, monets i bussó per a angula.

Aigües marítimes del litoral fins l'1,2 metres de fondària (costa exterior delta)

- Marisqueig a peu amb rastell de mà de tellerina.

03. Les comissions de seguiment

Comissió de seguiment de garotes

Els darrers anys, les garotes han experimentat un increment de la demanda en el mercat, fet que ha provocat que la captura d'aquesta espècie de creixent interès gastronòmic s'hagi estès per tot el litoral català.

En aquest sentit, la Comissió de Seguiment té com a principal objectiu el de gestionar els permisos especials que s'autoritzen per al marisqueig d'aquests equinoderms, basant-se en els més de 15 anys de seguiment científic realitzat en les zones d'extracció. Aquests estudis permeten proposar mecanismes de control adaptats a l'estat de les poblacions i l'equilibri de l'ecosistema. Exemples d'aquesta gestió adaptativa és el d'augmentar el nombre de permisos especials a autoritzar a les zones on es detecten blancalls (zones rocoses exemptes de coberta algal causades per la depredació de les garotes) o, per contra, reduir el nombre de permisos especials en zones on l'abundància d'aquests equinoderms és escassa.

Aspectes a destacar de la Comissió de Seguiment:

- Establiment d'una talla mínima de captura, que garanteixi la protecció d'individus juvenils de garota.
- Establiment d'una quota màxima d'extracció, tant per a la pesca professional com recreativa.
- Realització de tasques de seguiment científic que permetin conèixer aquelles zones on és necessària una pesca intensiva i aquelles altres on cal regular l'extracció d'aquest recurs per assegurar la preservació de l'espècie a nivells sostenibles.

Espècies objectiu

Garota de roca (*Paracentrotus lividus*)

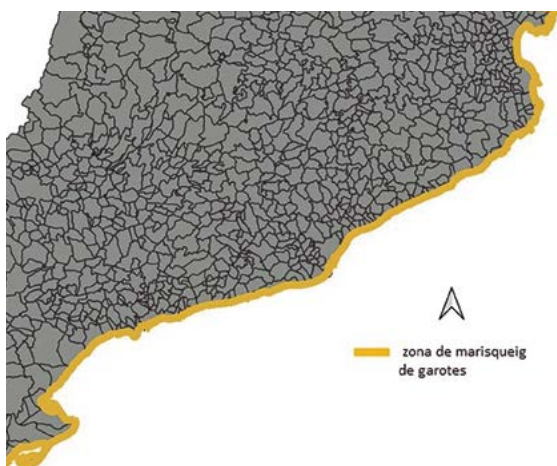

Garota negra (*Arbacia lixula*)

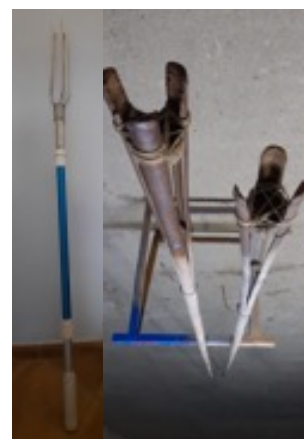

Sphaerechinus granularis

Àmbit territorial

Ormeigs

Garotera utilitzada des d'embarcació

Garotera utilitzada en apnea

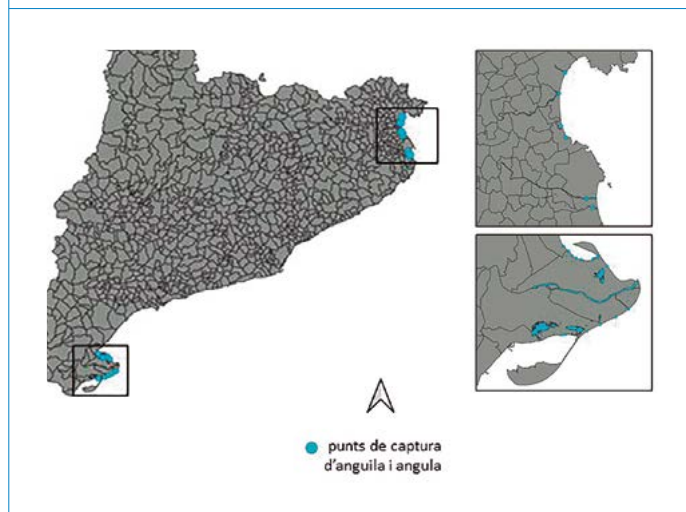
Comissió de seguiment l'anguila europea

L'anguila europea (*Anguilla anguilla*) és una espècie d'ampli rang de distribució geogràfic que es caracteritza per reproduir-se en aigües marines i créixer i desenvolupar-se en l'àmbit continental (llacunes, rius, badies i zona costanera). El seu cicle biològic complex fa que siguin molts els factors antropogènics que afecten les diverses fases del seu desenvolupament. En aquest sentit, la Unió Europea obliga a establir plans de gestió per a cada conca hidrogràfica que han de garantir, entre d'altres, uns percentatges mínims d'escapament i repoblació d'aquesta espècie. A Catalunya, des de la implementació dels plans de gestió s'ha assolit una reducció de més del 30% en l'esforç efectuat en la pesquera de l'anguila, en conjunció amb campanyes de repoblació d'aquesta espècie i millores en la connectivitat de les masses d'aigua per permetre la seva migració a les parts altes dels rius.

Aspectes a destacar de la Comissió de Seguiment:

- Creació d'un grup de treball dels diferents actors implicats, que s'encarreguen d'elaborar els plans de gestió, analitzen els compromisos adquirits i coordinen les accions establertes en els plans.
- Realitza tasques de seguiment, tant de la població d'anguila com d'angula en les conques del delta de l'Ebre i les conques fluvials de la província de Girona.
- Reducció del període autoritzat per a la captura de l'anguila i l'angula i el nombre de punts autoritzats per assolir la reducció d'esforç d'aquesta pesquera.
- Establiment d'una veda per a l'anguila i l'angula de més de set mesos.
- Alliberament d'anguila platejada en fase migrant.

Àmbit territorial

Espècies objectiu

Fase anguila (mida superior a 35 cm)

Fase angula (mida inferior a 12 cm)

Ormeigs

Pantena (Per a la fase anguila)

Gànguil (Per a la fase anguila)

Bussó (Per a la fase angula)

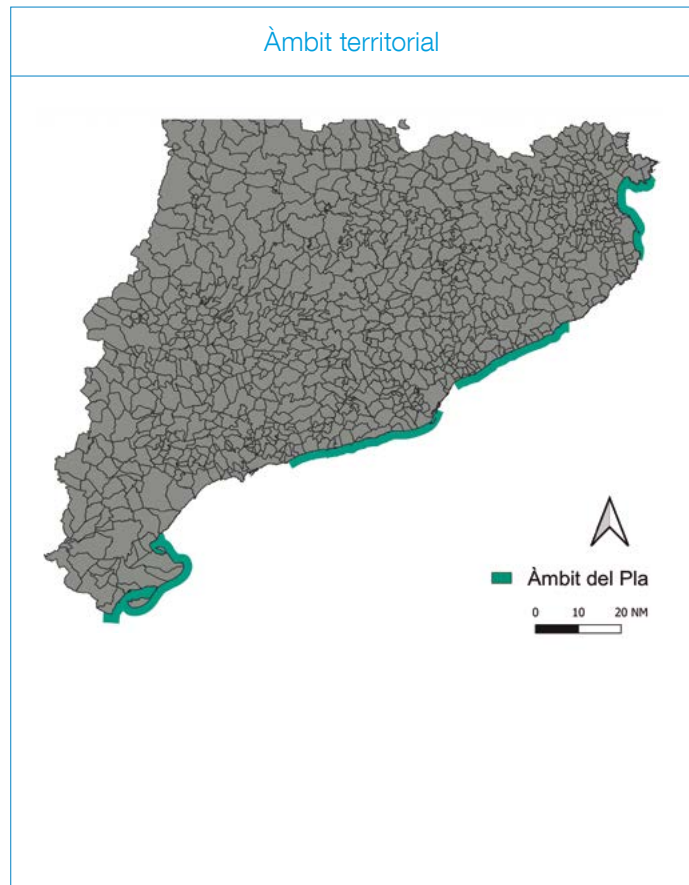
Comissió de seguiment de dragues mecanitzades (gàbies)

La reglamentació comunitària obliga a tenir un pla de gestió específic per a aquesta activitat tradicional a Catalunya. La seva Comissió de Seguiment va dissenyar les mesures tècniques del Pla aprovat per la Comissió Europea, en les quals s'incorporen límits diaris, talles mínimes, delimitacions de zones de captura i control horari de l'activitat. Actualment, degut a la caiguda de les poblacions, es mantenen tancats els caladors de rossellona i petxina lluent de tot el litoral català.

Aspectes a destacar de la Comissió de Seguiment:

- La Comissió de Seguiment del Pla de gestió de les dragues mecanitzades es reuneix trimestralment per controlar les captures i valorar les campanyes mitjançant l'estudi de notes de venda i l'anàlisi de les dades dels seguiments científics.
- Recentment, la Comissió de Seguiment ha detectat la recuperació dels bancs naturals de rossellona (*Chamelea gallina*) en els caladors propers al port de Vilanova i la Geltrú. Això ha comportat que s'hagin iniciat els tràmits per a la reobertura del banc.

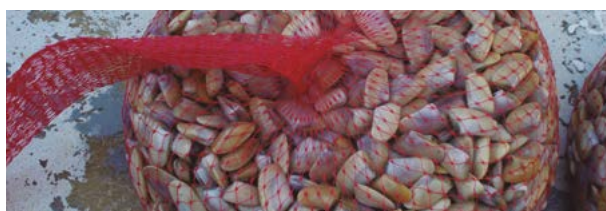
Àmbit territorial

Espècies objectiu

Rossellona (*Chamelea gallina*)

Tellerina (*Donax* spp.)

Petxina lluent (*Callista chione*)

Art i estris

Gàbia

Comissió de seguiment de dragues per embarcació (PGDE). Rastell de cadenes

La modalitat de marisqueig amb draga per a embarcació, o rastell de cadenes, com es coneix localment, va haver d'adaptar-se als requisits establerts en la normativa comunitària del Mediterrani i va elaborar un pla de gestió en el qual va participar activament la seva Comissió de Seguiment, composta per científics, pescadors i l'Administració. L'actual Pla aprovat per la Comissió Europea incorpora una substancial disminució d'esforç pesquer, amb reducció de permisos especials, limitació horària i topall màxim de jornades de dedicació anuals.

Aspectes a destacar de la Comissió de Seguiment:

- La Comissió de Seguiment del rastell de cadenes es reuneix cada tres mesos per valorar l'activitat de la flota. S'hi analitzen les dades de primera venda, les jornades dedicades a l'activitat i els senyals de l'AIS (*Automatic Identification System*), sistema que tenen instal·lades totes les embarcacions del Pla.
- Recentment, la Comissió de Seguiment ha detectat la recuperació dels bancs naturals de rossellona (*Chamelea gallina*) i ha demanat a la Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible que sol·liciti l'obertura dels caladors a la Comissió Europea. Després d'una campanya de mostrejos per verificar la recuperació, s'han iniciat els tràmits per la reobertura del bancs de rossellona.

Àmbit territorial

Espècies objectiu

Cargol de punxes

Llagostí

Galera

Sèpia

Art

Rastell de cadenes

Xarxa rastell

Comissió de seguiment del pla de gestió del rastell de mà, a peu, al Delta de l'Ebre

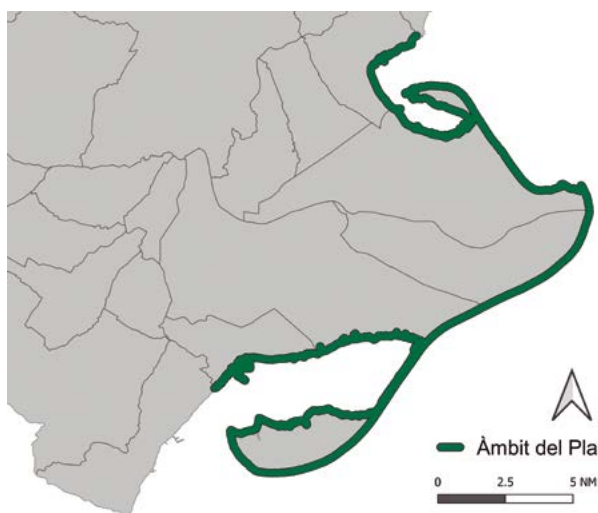
La modalitat de marisqueig a peu és de competència exclusiva a casa nostra. El Pla de gestió del rastell de mà és un pla viu i dinàmic gràcies a la seva Comissió de Seguiment composta per científics, ONG, pescadors i l'Administració. Tots quatre àmbits implicats proposen mesures de control d'esforç basades en l'abundància del recurs i en l'estructura de talles detectada en el banc natural a temps real, aconsellats pel seguiment científic que es desenvolupa des de l'any 2018. La Comissió de Seguiment proposa també les normes bàsiques del patró d'explotació que garanteixen una activitat estable i continuada durant les dues campanyes anuals que estan establertes.

Aspectes a destacar de la Comissió de Seguiment:

- És l'òrgan que acorda i proposa la dedicació mínima que s'ha de complir per renovar el permís de rastell de mà cada sis mesos.
- Sol·licita reduir l'horari autoritzat sempre que hi ha molta abundància de tellerina, per controlar la població i el preu del producte.
- S'ha acordat també proposar endurir les sancions quan la tipologia d'infracció estigui relacionada amb la venda per fora del circuit legal, amb la captura d'individus per sota de la talla mínima legal o per la dedicació a l'activitat sense el permís corresponent.

Per a més informació: <https://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/pesca/gestio-pesquera/plans-gestio-cogestio/plans-gestio/>

Àmbit territorial

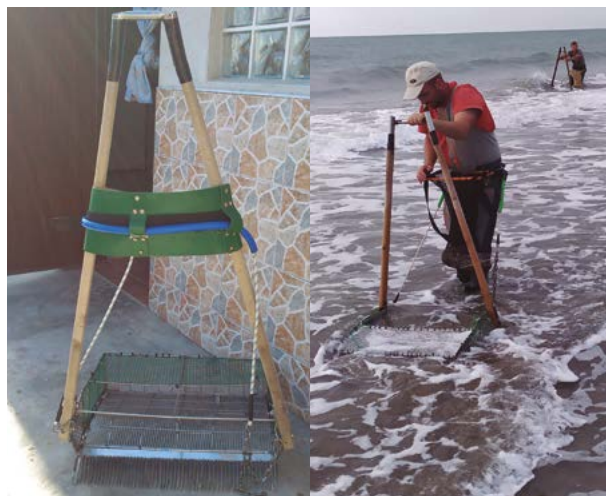

Espècies objectiu

Tellerina (*Donax* spp.)

Art i estris

Rastell

Garbell

04. Els grups de treball

Grup de treball del pla de gestió de la gamba de Palamós

La gamba rosada és una pesquera de gran monoespecificitat que es treballa amb arts d'arrossegament que pesquen a grans fondàries. En aquest cas, els pescadors mateixos de Palamós van anar a buscar el suport de l'Administració per regular normes que poguessin garantir una explotació sostenible del recurs. Des d'aleshores, el Grup de Treball de la Gamba de Palamós, constituït per representants del sector, de l'Administració catalana i també la de l'Estat, d'ONG i de científics, ha anat configurant un Pla de gestió que regula l'esforç, la selectivitat i l'impacte sobre el fons d'aquesta pesquera.

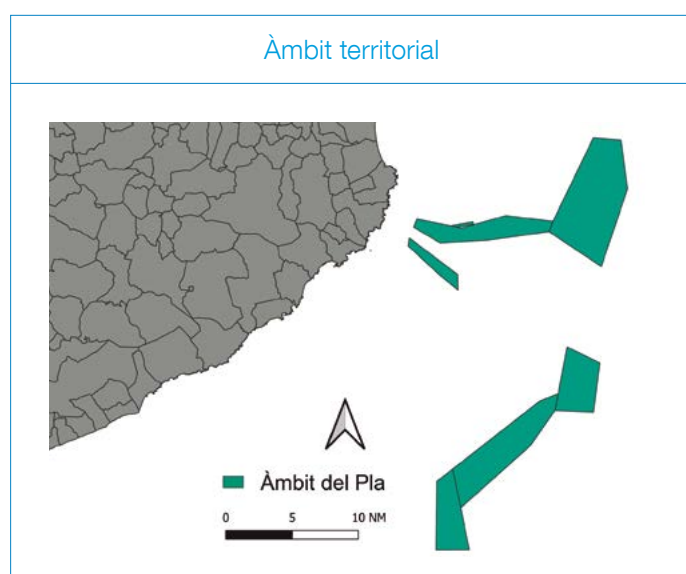
Aspectes a destacar del Grup de Treball:

- El Grup de Treball ha acordat mesures tan rellevants com l'ús de malla quadrada amb llum de 50 mm, la limitació en les dimensions de les portes amb la promoció de l'ús de portes suspeses, el control d'accés a determinats caladors o una limitació horària més restrictiva. Aquestes mesures ja s'han anat publicant en la normativa corresponent.
- Durant les últimes reunions, el Grup de Treball ha acordat la renovació del Pla amb la incorporació de mesures que l'adaptin al Pla pluriennal per a les poblacions de peixos demersals del Mediterrani occidental. La proposta està pendent d'aprovació seguint el procediment establert.

Per a més informació:

<https://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/pesca/gestio-pesquera/plans-gestio-cogestio/comites-plans-cogestio/pla-gestio-gamba-palamos/>

Àmbit territorial

Espècies objectiu

Gamba rosada (*Aristeus antennatus*)

Art i ormeigs

Arrossegament

Autoria

Raquel del Rosal Gutiérrez

Cap de la Secció de Gestió de la Pesca i el Marisqueig. Servei de Recursos Marins. Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.
rdelrosal@gencat.cat

Lucia Martinez Posse

Tècnica de la Secció de Pesca i Marisqueig. Servei de Recursos Marins. Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.
lucia.martinezp@gencat.cat

Eva Visauta Girbau

Tècnica de la Secció de Pesca i Marisqueig. Servei de Recursos Marins. Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.
eva.visauta@gencat.cat

05. De la cogestió pesquera a una cogestió multisectorial.

Taula de cogestió marítima del litoral del Baix Empordà

Constitució: Maig de 2017

Modalitat: Territorial, Multisectorial

Objectius: Facilitar i vetllar per la:

- Conservació i millora del patrimoni natural, cultural i paisatgístic de l'àmbit territorial.
- Comptabilització dels usos i activitats socioeconòmiques que es desenvolupen en l'àmbit marí.
- Cooperació dels diferents actors que hi són representats.

Formada per 4 àmbits (Administració pública, comunitat científica, economia blava i activitats al mar i entitats de la societat civil), 13 subàmbits i prop de 80 entitats representades. Tot i els efectes de la covid-19, l'any 2022 es va aprovar el primer Pla amb prop de 30 accions a impulsar conjuntament durant els anys següents. Per tractar temàtiques concretes s'han creat grups de treball específic (per exemple, el de plans d'usos i serveis de temporada, el de concursos de pesca recreativa subaquàtica o el de comunicació).

Taula de l'Aqüicultura de Catalunya

Constitució: Febrer de 2018

Modalitat: Sectorial Aqüicultura

El 2018 es va crear la Taula de l'Aqüicultura del Delta de l'Ebre, amb la finalitat de debatre les accions a de-

svolupar a les badies per millorar les activitats que s'hi desenvolupen.

- Al febrer de 2019 es van iniciar els treballs amb la Taula de Cogestió de l'Aqüicultura Continental.
- Les necessitats de representació de l'aqüicultura en el Consell Català de Cogestió Marítima van propulsar a constituir una Taula d'Aqüicultura de Catalunya amb les seccions necessàries per treballar eficientment les comissions tècniques (CT) que pertoquen:
  - CT de mol·luscs bivalves
  - CT de piscicultura marina
  - CT de piscicultura continental
  - CT d'aqüicultura micro i macroalgues

Taula de Coordinació Intersectorial del Peix

Constitució: Febrer de 2021

Modalitat: Intersectorial

Finalitat:

Debat en totes les baules de la cadena del producte pesquer

Objectius:

- Bioeconomia, economia circular i sostenibilitat.
- Solucions d'embalatge.
- Potenciar el consum de peix com a dieta sana i equilibrada.

- Digitalització de la traçabilitat i etiquetatge.
- Minimització del malbaratament alimentari.

Taula de cogestió de la pesca marítima recreativa de Catalunya

Constitució: Abril de 2023

Modalitat: Sectorial pesca marítima recreativa

Finalitat:

Avançar en la implementació de models de gestió més sostenible de la pesca marítima recreativa, emprant els nous models de governança basats en la implicació de tots els actors afectats.

Objectius:

- Elaboració d'un nou marc de regulació general de l'activitat tant a escala tècnica com de governança general.
- Concreció de plans de gestió de la pesca recreativa en funció de les característiques territorials específiques.

Autoria

Joan Ylla Boix

Cap de Servei de Control i Acció Marítims
Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible.
DACC.
joan.ylla@gencat.cat

Àngela Seira Sanmartín

Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible.
DACC.
angela.seira@gencat.cat

BALANÇ DE 5 ANYS

cogestió pesquera a Catalunya

01. Introducció

S'han complert més de 5 anys de la publicació d'una normativa innovadora per a la gestió dels recursos marins del nostre litoral, el Decret sobre el model de governança de la pesca professional a Catalunya. La tramitació de la disposició va ser una tasca àrdua i feixuga, però alhora engrescadora per a l'equip redactor. Tots havíem estat implicats en el desplegament del model de cogestió en pesqueres complexes, com la de la pesca amb sonsera o el de la gamba de Palamós, en què l'Estat o la Comissió Europea mateixa demanava de la nostra gestió més del que s'havia exigint anteriorment a cap altra pesquera mediterrània.

Avui podem afirmar que els resultats han estat molt satisfactoris i també que hem fet un pas de gegant vers la sostenibilitat de les pesqueres de casa nostra i del propi sector. Un pas adreçat, una vegada més, al manteniment d'aquest pilar de l'economia blava catalana, que no és altre que el sector extractiu dels recursos marins vius.

A dia d'avui, després d'aquests cinc anys d'experiència en el desplegament del nou model estructurat de governança, podem fer una aturada en el camí i fer un petit balanç de les fites aconseguides. Han estat vuit els comitès de cogestió constituïts, cadascun amb les seves particularitats i concrecions: el Comitè de Cogestió de la Sèpia de les badies de Pals i de Roses, el Comitè de Cogestió del Cranc Blau, el Comitè de Cogestió dels Petits Pelàgics de l'Empordà Nord, el Comitè de Cogestió de la modalitat de la Sonsera, els comitès de cogestió del Pop Roquer capturat amb cadups i nanses

de la Catalunya Central i de les Terres de l'Ebre, el Comitè de Cogestió de la Pesca al cap de Creus, i per últim fins al moment, el Comitè de Cogestió de la Pesca al delta de l'Ebre.

Tal com preveu el Decret de governança, la tasca inicial de tot comitè, des del moment de la seva constitució, s'ha de focalitzar en el que seran els fonaments i l'estructura del seu encàrrec de gestió, el pla de gestió corresponent a cada pesquera en particular. Un pla de gestió que, un cop tramès a la Conselleria i publicat al *Diari Oficial*, constituirà el marc de treball de la Comissió Tècnica del Comitè, a la vegada que l'eina que ha de compassar el seguiment científic continuat que ha de facilitar la tan reclamada gestió adaptativa, bioeconòmica i ecosistèmica de què presumeix el nostre model.

Malgrat els nostres desitjos com a promotors d'aquesta nova manera d'entendre la gestió pesquera, de poder estendre el model a la totalitat de les pesqueres catalanes, és força evident que la distribució competencial Estat-Generalitat en matèria de pesca marítima i ordenació del sector pesquer no ens ho posa gens fàcil. L'Estat, reticent a l'aplicació del model de cogestió en les principals pesqueres catalanes de les quals és competent pel que fa a la gestió, i partidari del manteniment del model vertical de calador únic, fa que el desplegament de la cogestió es vegi inequívocament mutilat fora dels àmbits dels nostres comitès. Per això, el balanç de la cogestió fet exclusivament en termes de volum de captures pot donar lloc a equívocs. Malauradament, el volum total de captures obtingudes a Catalunya en relació amb el volum de captures de peix

cogestionat no és tan significatiu com voldríem i els números finals són modestos. No obstant, si valorem el percentatge de pescadors i confraries de pescadors involucrades en processos de cogestió, en aquesta nova cultura de la gestió participativa, la situació canvia substancialment. Així, podem afirmar que el 28% d'embarcacions de la flota catalana està treballant en cogestió, el que representa el 55% de la flota d'arts menors amb base a Catalunya. Aquesta ja és una xifra força respectable. La cogestió està arrelant profundament en els nostres ports i ha vingut per quedar-se.

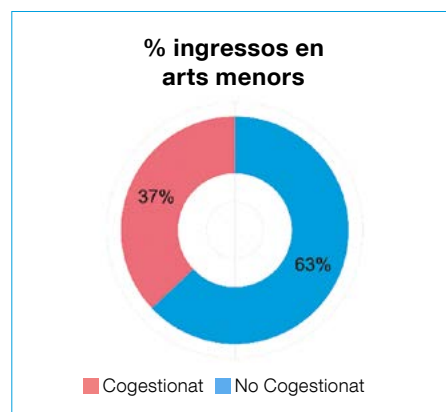
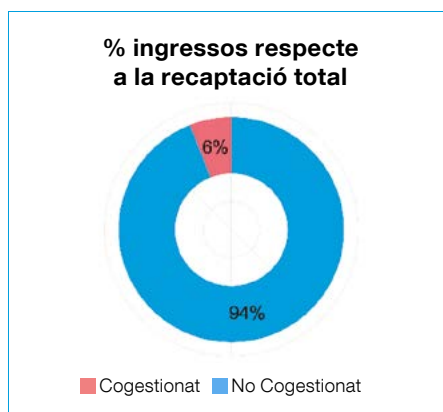
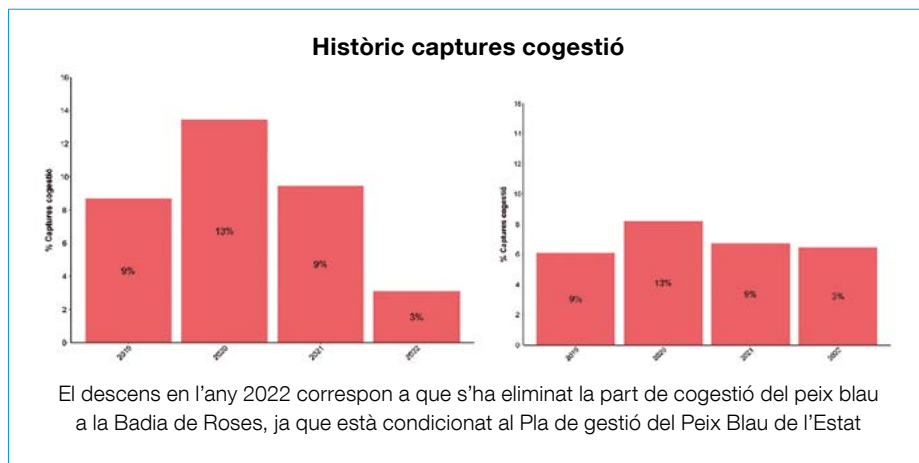
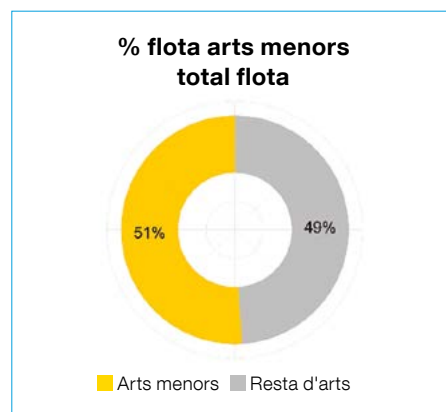
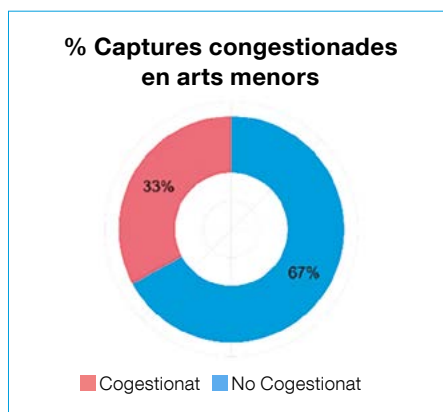
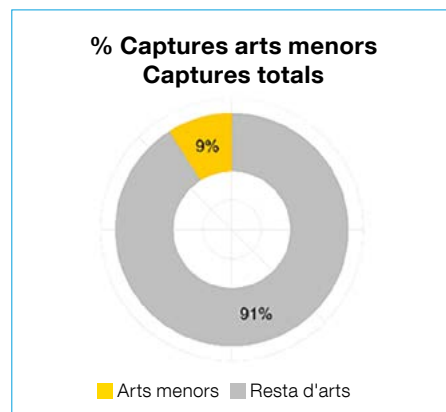
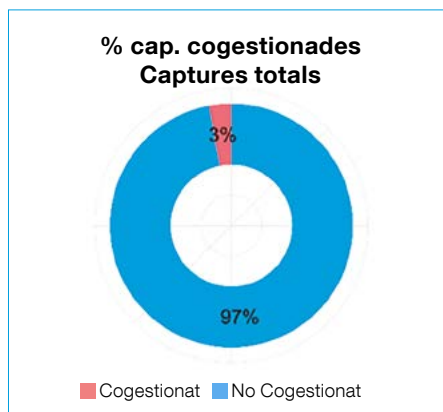
Cal afegir que aquesta consciència participativa en general, pròpia de la societat catalana, no s'acaba amb els comitès de cogestió formalment constituïts. En aquelles pesqueres que competencialment depenen de l'Administració de l'Estat, i on no ens és possible desplegar el model de cogestió, apliquem els mateixos principis de participació, tot i que no pugui ser de forma oficial. Els grups de treball organitzats per a la gestió de pesqueres com la de la gamba de Palamós funcionen de forma similar als comitès de cogestió. En aquests cas, lògicament, els acords no tenen força legal però sí el caràcter de proposta que, en general, es tinguda en compte a l'hora d'establir les disposicions reguladores de la modalitat.

La Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible ha estat sempre clarament partidària de la gestió local de les pesqueres, de l'aproximació del gestor al territori i de la necessitat de descentralització, entenent el calador mediterrani com un conjunt de caladors menors que

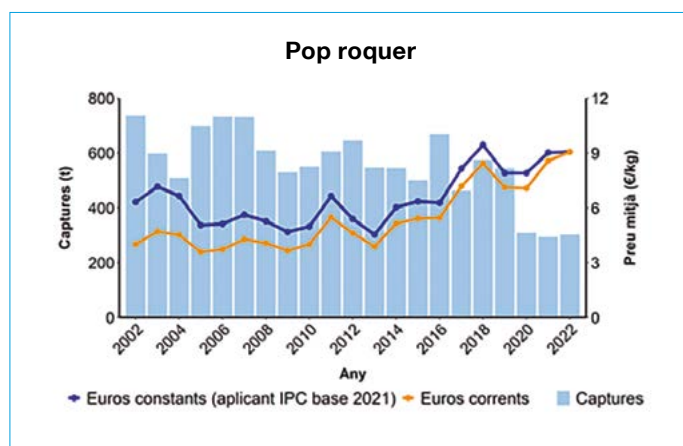
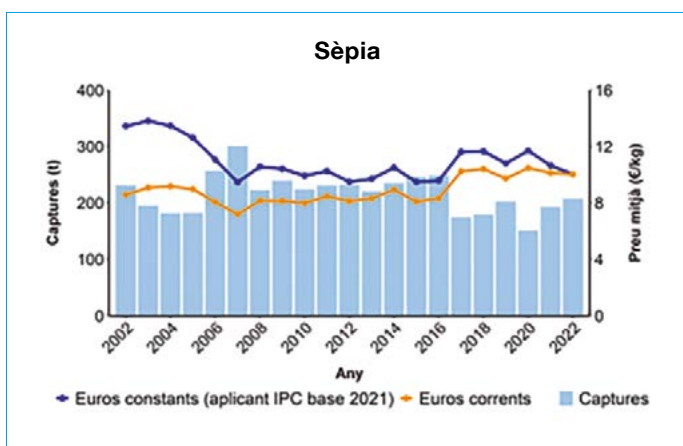
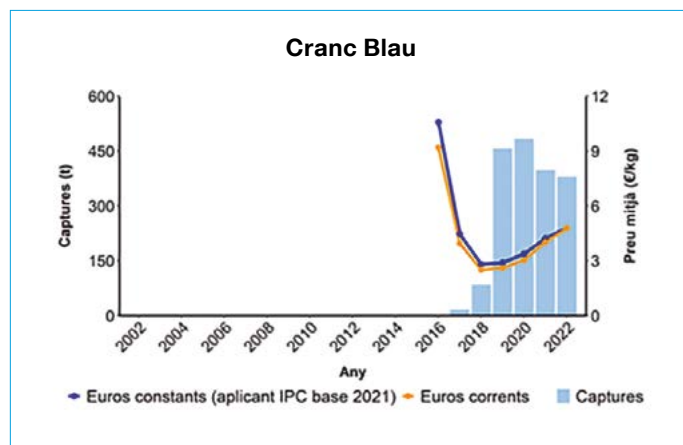
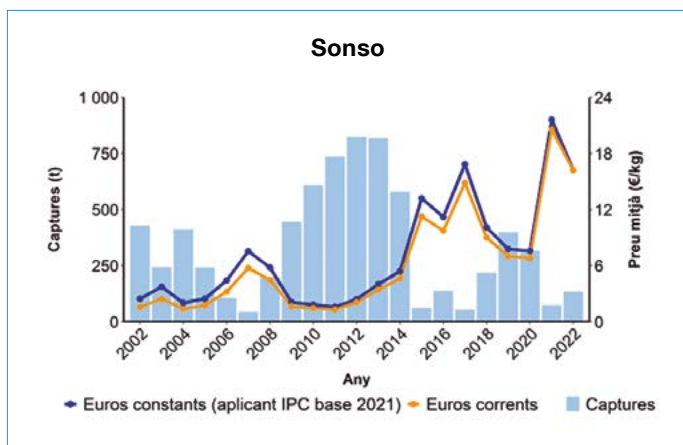
haurien de poder gaudir d'una gestió territorialitzada, atenent les particularitats de cadascun d'ells. Malauradament, les polítiques de l'Estat no van en aquesta línia, sinó en la d'unificació de caladors. Aquesta situació ens obliga com a Administració pesquera local a buscar sinergies amb els nostres homònims d'aquelles comunitats autònomes properes amb què mantenim punts en comú. Amb l'Institut Català de Recerca per a la Governança del Mar (ICATMAR) com a eix vertebrador, i entitat responsable de les valoracions científiques, organitzem trobades amb el sector pesquer i els responsables tècnics i polítics d'aquestes comunitats veïnes, amb l'objectiu de fer propostes en aquests plans de gestió d'afectació comuna. Els casos més evidents són, sens dubte, els de les negociacions per al desplegament del Pla pluriennal per a la pesca de demersals al Mediterrani Occidental, que està afectant molt intensament les pesqueres de fondària o el Pla de gestió de l'encerclament dels petits pelàgics, que regula la gestió d'espècies tan emblemàtiques a casa nostra com la sardina i el seitó.

Els guanys de la cogestió han estat amplis: la corresponsabilitat en la gestió dels recursos pesquers, l'empoderament del sector pesquer implicat, la generació d'una cultura de treball conjunt, la millora en la recollida de dades i el coneixement científic i un clar increment del compliment i respecte a les normes acordades. Cal donar una especial importància a l'últim dels aspectes comentats, el respecte a les normes, si s'ha participat en la seva elaboració i s'és conscient dels motius pels quals han estat acordades, la lògica ens diu, i la pràctica ho ratifica, que seran molt més respectades. D'altra banda, el treball colze a colze entre científics i pescadors facilita l'enriquiment conjunt, tot nodrint-se els uns dels coneixements i experiències dels altres.

02. La cogestió en xifres

Font: ICATMAR.

Sèpia

	Captures 2021 (kg)	Ingressos 2021 (€)	€/kg 2021	Captures 2022 (kg)	Ingressos 2022 (€)	€/kg 2022
Total Catalunya	192 536.66	1 946 068.38	10.11	207 144.66	2 073 648.07	10.01
Total Cogestionat	6 194.70	89 048.05	14.37	8 485.86	105 917.03	12.48
% Cogestionat	3.22	4.58	-	4.10	5.11	-

Pla de gestió del pop roquer de Catalunya Central i Terres de l'Ebre

	Captures 2021 (kg)	Ingressos 2021 (€)	€/kg 2021	Captures 2022 (kg)	Ingressos 2022 (€)	€/kg 2022
Total Catalunya	294 263.69	2 525 359.37	8.58	303 096.40	2 746 230.48	9.06
Total Cogestionat	160 620.59	1 427 063.61	8.88	138 531.78	1 277 072.60	9.22
Cogestionat Pla Centre	41 071.55	368 859.02	8.98	39 261.75	369 667.38	9.42
Cogestionat Pla Sud	119 549.04	1 058 204.59	8.85	99 270.03	907 405.22	9.14
% Total Cogestionat vs Total	54.58	56.51	-	45.71	46.50	-
% Centre vs Total Cogestionat	25.57	25.85	-	28.34	28.95	-
% Sud vs Total Cogestionat	74.43	74.15	-	71.66	71.05	-

Pla de gestió cranc blau

	Captures 2021 (kg)	Ingressos 2021 (€)	€/kg 2021	Captures 2022 (kg)	Ingressos 2022 (€)	€/kg 2022
Total Catalunya 2021	397 524.42	1 603 719.72	4.03	380 184.00	1 818 687.81	4.78
Cogestionat 2021	396 572.40	1 602 561.93	4.04	379 841.76	1 817 717.81	4.79
% Cogestionat 2021	99.76	99.93	-	99.91	99.95	-

Pla de gestió del sonso

	Captures 2021 (kg)	Ingressos 2021 (€)	€/kg 2021	Captures 2022 (kg)	Ingressos 2022 (€)	€/kg 2022
Sonso	73 751.02	1 515 041.59	20.54	134 388.35	2 177 680.09	16.20
Llengüeta	1 384.71	78 334.05	56.57	58.90	3 849.54	65.36
% cogestió sonso	100.00	100.00	-	100.00	100.00	-
% cogestió llengüeta	100.00	100.00	-	100.00	100.00	-

Font: ICATMAR.

03. **Forums de cogestió**

3.1. **Primer Fòrum de Cogestió Pesquera. Saló Nàutic de Barcelona**

En aquest balanç de la cogestió pesquera, no podem deixar de destacar els esdeveniments que sobre la implantació del nostre model s'han organitzat a Catalunya.

Per recordar el primer dels esdeveniments, cal remuntar-nos a l'any 2019 quan en el marc del Saló Nàutic de Barcelona es va celebrar el Primer Fòrum de Cogestió Pesquera de Catalunya. Aquesta primera trobada va consistir en un acte de caire molt pràctic, orientat a compartir experiències i buscar sinergies entre els sis comitès que havien estat creats fins al moment. En un envelat del moll d'Espanya del Port de Barcelona es va facilitar un espai d'exposició de debilitats i fortalleses de cada comitè, alhora que es recollien propostes futures de millora. Durant l'acte es va presentar el distin-

tiu Peix de Cogestió, que distingeix el producte pesquer capturat i comercialitzat en el marc d'un pla de gestió cogestionat.

L'acte del Saló Nàutic es va concloure amb la presentació de l'Institut Català de Recerca per a la Governança del Mar (ICATMAR) que, entre molts altres objectius i funcions, constitueix l'òrgan científic d'assessorament dels comitès de cogestió.

3.2. **Segon Fòrum de Cogestió Pesquera. Roses**

Simposi sobre governança participativa

Per a la sostenibilitat de les pesqueres

En el marc del Simposi sobre Governança Participativa per a la Sostenibilitat de les Pesqueres i del Centenari de la Confraria de Pescadors de Roses, l'any 2021 es va celebrar el II Fòrum de Cogestió Pesquera de Catalunya.

Aquest cop, l'escenari va ser el Teatre Municipal de Roses. Les dures condicions a causa de l'estat de pandèmia mundial per covid-19 que es vivia en aquell moment va condicionar la complexa organització d'unes jornades mixtes, presencials i telemàtiques, que va permetre la participació d'experts d'àmbit mundial. L'any 2021, l'experiència de la cogestió catalana comptava ja amb tres anys d'història, experiències acumulades i plans de gestió publicats. Es van presentar els set comitès de cogestió constituïts i l'escenari del Teatre de Roses va esdevenir el centre de debat i aportacions de tots ells. S'hi van exposar públicament les percepcions de cadascun dels representants dels membres de les comissions tècniques sobre el que ha suposat la implantació del model de cogestió, la qual cosa va originar un debat final amb el públic molt enriquidor.

04. **Jornada de governança en la fira Seafood Internacional**

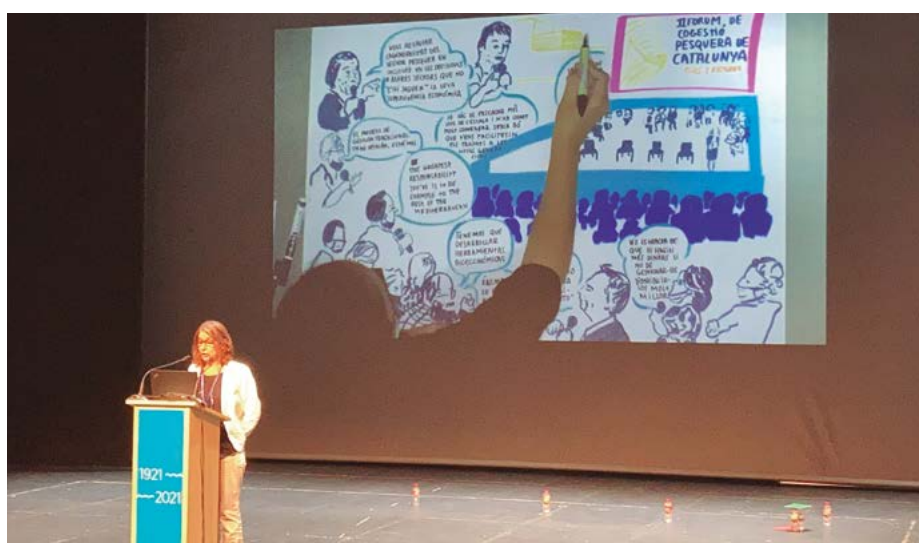
En el programa d'actes de la Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible vinculat a la celebració de

Inauguració del I Fòrum de Cogestió Pesquera a Catalunya. Foto: Direcció general de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

Cartell del II Fòrum de Cogestió Pesquera a Catalunya. Foto: Direcció general de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

Conclusions dels debats del II Fòrum de Cogestió Pesquera de Catalunya. Foto: Direcció general de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC.

la XXIX Seafood Expo Global 2023, celebrada a Barcelona el mes d'abril, es va destinar una jornada a la governança pesquera participativa.

El Hub Catalonia Seafood 2023, va ser l'escenari per a la presentació de l'acte "Un nou model de governança participativa de la pesca: 5 anys de cogestió a Catalunya".

S'hi van fer diverses presentacions vinculades al model de la cogestió i, en general, de la governança participativa, on va destacar l'aportació telemàtica de l'eurodiputada Clara Aguilera, fent ressò de l'aprovació per Parlament Europeu del seu Informe-proposta sobre un model de cogestió pesquera a implantar per la Comissió Europea.

Autoria

Jordi Rodon Peris

Cap del Servei de Recursos Marins. Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC
jordi.rodon@gencat.cat

Marta Blanco Sanchez

Investigadora ICATMAR
Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible-ICM CIC
mblanco@icm.csic.es

Marta Carreton Salvador

Investigadora ICATMAR
Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible-ICM CIC
mcarreton@icm.csic.es

Àngela Seira Sanmartín

Direcció General de Política Marítima i Pesca Sostenible. DACC
angela.seira@gencat.cat

ALTRES MODELS de cogestió pesquera

01. La cogestió pesquera al Mediterrani

Una perspectiva des de la regió de la Mediterrània i del mar Negre: l'experiència de la Comissió General de Pesca de la Mediterrània (CGPM) en la promoció de la cogestió i la gestió participativa a la regió

Introducció als marcs de la política regional

En l'àmbit d'aplicació de la Comissió General per a la Mediterrània (CGPM) –la regió de la Mediterrània i del mar Negre–, la gestió participativa de la pesca ha estat cada cop més reconeguda com la millor pràctica per a la governança de la pesca, especialment per a la pesca a petita escala. La gestió participativa a la regió abasta una àmplia gamma d'estructures de govern, que van des d'acords estrictes de cogestió fins a un enfocament ecosistèmic de la gestió de la pesca (EAF) més ampli, a més de diversos altres marcs de participació de les parts interessades que reflecteixen les característiques molt diverses de pesqueres a la regió.

En particular, en el context de la CGPM, el desenvolupament i la governança de la pesca a petita escala es guien pel Pla d'acció regional per a la pesca a petita escala al Mediterrani i al mar Negre (RPOA-SSF), que es va signar com a Declaració ministerial de setembre de 2018 per representants d'alt nivell dels països del Mediterrani i del mar Negre i de la Unió Europea. El RPOA-SSF es basa en les Directrius voluntàries per garantir la sostenibilitat de la pesca a petita escala en el context de la seguretat alimentària i

l'erradicació de la pobresa (Directrius SSF)¹ i ofereix un full de ruta de deu anys específic per a la regió cap a la sostenibilitat ambiental, econòmica i social a llarg termini del sector de la pesca a petita escala. El RPOA-SSF fomenta fermament la participació dels actors de la pesca a petita escala en els processos de presa de decisions, inclòs mitjançant el paràgraf 32, que estableix la necessitat de *promoure sistemes de gestió participativa, com ara els òrgans de cogestió, en què es poden establir i aplicar les mesures de gestió de la pesca i els programes socioeconòmics amb què aquestes s'acompanyen*. Per tant, la participació és un principi transversal en tot el RPOA-SSF que es basa en associacions sòlides entre pescadors, científics i responsables de la presa de decisions.

L'enfocament RPOA-SSF va tenir encara més suport amb l'adopció, el 2021, de l'Estratègia CGPM 2030 per a la pesca i l'aqüicultura sostenibles al Mediterrani i al mar Negre, que con-

tribueix encara més a l'enfocament participatiu defensat i demana la implementació plena del RPOA-SSF. L'Estratègia CGPM 2030 inclou el tema transversal de capacitar més les parts interessades i implicar-les en els processos de presa de decisions. A l'objectiu 4: *Mitjans de vida: ocupació digna i pescadors compromesos cap a una pesca rendible, en referència específica a la promoció de la participació dels pescadors en processos de gestió participativa, facilitant-ne el paper de guardians del mar*. En conseqüència, s'esmenta el suport a la millora de la capacitat de les organitzacions de productors, en particular en la pesca a petita escala, perquè esdevinguin col·laboradors actius en la gestió.

En un esdeveniment d'alt nivell, celebrat en línia el juny de 2021, es va discutir la implantació del RPOA-SSF i es va assenyalar que cal "millorar el desenvolupament de mecanismes de participació i plans de cogestió en l'àmbit local".² En conseqüència, a l'enquesta del qüestionari de seguiment

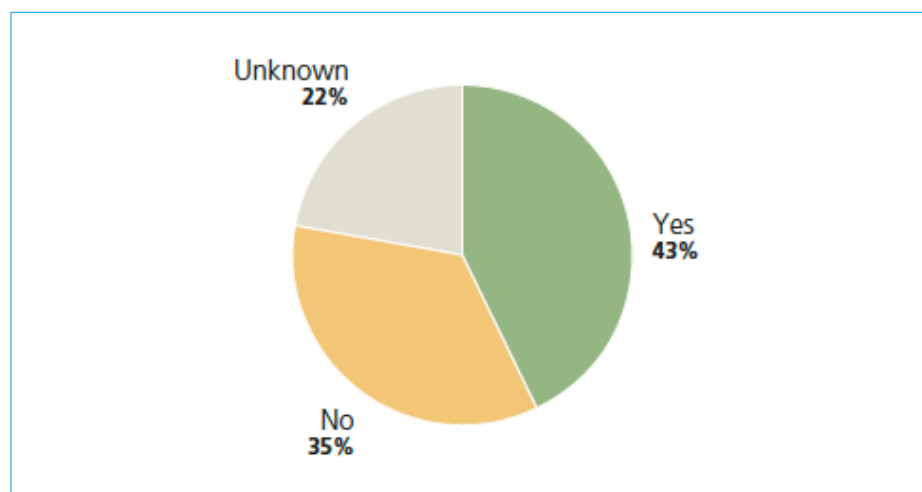

Figura 1: Percentatge de parts contractants de la CGPM i parts no contractants que cooperen amb acords de cogestió o de gestió participativa similars existents. Font: Pàgina 112 a FAO. 2022. Estat de la pesca del mar Mediterrani i del mar Negre 2022. Comissió General de Pesca de la Mediterrània. Roma.

que es va distribuir a les parts contractants de la CGPM i a les parts no contractants (CPC) cooperants el 2022, prenent com a base una enquesta de referència similar feta el 2020, es van incloure preguntes addicionals sobre si s'havien implantat mecanismes de cogestió o altres mecanismes de gestió participativa.

Les respostes rebudes van mostrar que deu CPC (el 43 % de tots els CPC) tenen instituits acords de cogestió o sistemes de gestió participativa similars des del 2020 (fig. 1).

Experiències participatives i de cogestió a la Mediterrània

Com ja s'ha dit, hi ha vincles estrets entre la cogestió i l'EAF i ambdós enfocaments són complementaris. Tot i que la cogestió és un sistema de governança, l'EAF ofereix un procés per desenvolupar i implantar un pla de gestió pesquera mitjançant un enfocament participatiu. Una revisió de l'aplicació de l'EAF per les organitzacions regionals de gestió pesquera (ORGP), feta per la FAO el 2020³, va concloure que la majoria dels diferents components de l'EAF s'havien implantat a la regió del Mediterrani i del mar Negre. També es va assenyalar que la CGPM va ser l'única ORGP, de les revisades, que incloïa objectius socials i econòmics, però que cal suport per desenvolupar estratègies nacionals per a la pesca a petita escala i per continuar invertint en la cogestió com a mitjà per contribuir a la sostenibilitat de la pesca.

Sense dubte, el model català és un model de cogestió a la regió i, de fet, se'l va reconèixer com una bona pràctica a la

regió mediterrània a la conferència d'alt nivell de la CGPM de 2018, on també es va signar el RPOA-SSF.⁴ Tanmateix, la diversitat de la regió fa que la gestió participativa prengui diferents formes segons els llocs i els diferents tipus de pesca. Hi ha molts altres exemples de cogestió a la Mediterrània, generalment combinats amb enfocaments de l'EAF. A continuació es resumeixen els estudis de cas del cranc blau nedador a Tunísia, l'AMP de Gökova a Turquia i els pilots de cogestió a Croàcia, Grècia, Itàlia i Turquia, facilitats per WWF.

La pesca del cranc blau a Tunísia⁵

Dues espècies de crancs blaus no autòctons s'han instal·lat recentment a la Mediterrània (cranc blau americà, *Callinectes sapidus*, i cranc blau nedador, *Portunus segnis*). Tenen valor comercial, però calen tècniques de pesca específiques, ja que els crancs blaus interfereixen amb altres pesqueres i arts que provoquen la destrucció de xarxes i ferides als pescadors. En extreure'ls, els crancs que han acabat com a captura accidental a les xarxes se solen fer malbé i, per tant, són de baixa qualitat. Els pescadors del golf de Gabes, Tunísia, van veure per primera vegada el cranc blau nedador l'any 2014 i aviat van veure que representava una amenaça per a la seva activitat pesquera. Per solucionar la situació, es va adoptar un enfocament col·laboratiu d'ajuda als pescadors mitjançant el suport de l'Agrupació Interprofessional dels Productes de la Pesca (GIPP), una organització sectorial supervisada pel Ministeri d'Agricultura i Recursos Hídrics. Es van establir punts de recollida de crancs, es van atorgar subvencions per fomentar la pesca, el trans-

port i l'emmagatzematge de crancs i es van fabricar i provar trampes; tot plegat, en estreta col·laboració amb els pescadors. També s'han dut a terme projectes d'investigació científica, de promoció de l'ús de trampes, de comercialització de crancs i d'incentiu perquè les plantes de transformació i els exportadors participin en el suport.

Partint de l'experiència, la FAO va desenvolupar una guia de bones pràctiques de pesca per a crancs blaus amb trampes polivalentes. Es van distribuir entre els pescadors, els quals també van rebre formació sobre com fabricar trampes per a crancs. La CGPM també ha establert un programa regional d'investigació per a l'explotació sostenible del cranc blau a la Mediterrània, amb l'objectiu de garantir la sostenibilitat socioeconòmica.

Àrea Marítima Protegida de Gökova, Turquia⁶

La pesca tradicional a petita escala amb arts i espècies múltiples és una activitat econòmica important a la badia de Gökova, a Turquia. A la zona el nivell de biodiversitat és alt, i el 1988 s'hi va establir una Àrea Marítima Protegida (AMP). Tres comunitats principals de la zona han creat cooperatives de pescadors pròpies: Akçapınar, Akyaka i Saricç-Akbük.

L'any 2010, per mitjà d'un procés participatiu amb investigadors, ONG i cooperatives de pescadors, es van establir sis zones de prohibició de captura. El 2016, es va iniciar un estudi de cas pilot per desenvolupar un pla de gestió de l'EAF per a l'AMP. Entre els socis implicats hi havia la Direcció General

¹ FAO. 2015. *Directrius voluntàries per garantir la sostenibilitat de la pesca a petita escala en el context de la seguretat alimentària i l'erradicació de la pobresa*. Roma. Vegeu <https://www.fao.org/voluntary-guidelines-small-scale-fisheries/en/>. ² Pàgina 109 a FAO. 2022. *Estat de la pesca del mar Mediterrani i del mar Negre 2022*. Comissió General de Pesca de la Mediterrània. Roma. ³ Fletcher, W.J. 2020. *Una revisió de l'aplicació de l'enfocament ecosistèmic de la FAO a la gestió de la pesca (EAF) a les zones situades fora de la jurisdicció nacional (ABNJ)*. Roma, FAO. <https://doi.org/10.4060/cb1509en>. ⁴ El premi "Millor pràctica per a la cogestió de la pesca a petita escala: El model català de cogestió de la pesca amb múltiples parts interessades" es va presentar a la Federació Nacional Catalana de Confraries de Pescadors, al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, Generalitat de Catalunya i a la Secretaria General de Pesca del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació del Govern d'Espanya a la conferència. ⁵ Text basat en Guia Baggi. 2022. *Sèrie Mongabay: Oceans. Love 'em and loathe 'em: Mediterranean grapples with tasty, voracious invasive crabs*. 10 d'agost de 2022 (<https://news.mongabay.com/2022/08/love-em-and-loathe-em-mediterranean-grapples-with-tasty-voracious-invasive-crabs/>) i presentació per INSTM, Tunísia, Ministère de l'Agriculture, des Ressources Hydrauliques et de la Pêche, Tunísia, i FAO/GGPM al Simposi sobre governança participativa de la pesca per a la sostenibilitat, l'1 d'octubre de 2021, a Roses, Girona (Espanya). ⁶ Basat en Vasconcellos, M. i Únal, V., eds. 2022. *Transició cap a un enfocament ecosistèmic de la pesca al mar Mediterrani: aprenentatges obtinguts d'estudis de casos seleccionats*. Document tècnic de pesca i aqüicultura de la FAO núm. 681. Roma, FAO.

de Pesca i Aqüicultura (DG-Pesca) del Ministeri d'Agricultura i Silvicultura, cooperatives de pesca, l'ONG *Mediterranean Conservation Society* (AKD), el comandament de la Guàrdia Costanera de Turquia, universitats i el projecte EastMed de la FAO, amb la cooperativa pesquera AKD i Akyaka com a parts interessades més actives. El procés va durar aproximadament dos anys. Inclouïa formació en EAF, un estudi exhaustiu de fons dels aspectes socioeconòmics, ambientals i institucionals de la pesca i tallers de consulta de les parts interessades. El pla de gestió pesquera es va aprovar per unanimitat l'any 2018 i es va acordar la creació d'un Comitè Assessor de Gestió de la Pesca.

Tanmateix, hi ha hagut retards en la implementació formal del pla de gestió pesquera per part del govern. Així i tot, s'han observat augments en els ingressos i la situació socioeconòmica dels pescadors. Amb el suport d'AKD, hi ha hagut avenços en la gestió de la pesca amb un RMS millorat, inclosa una aplicació més estricta de les zones de prohibició de captació i un augment de les mesures de gestió de compliment, que ha conduït a una millora de les poblacions de peixos. La cooperativa Akyaka recull dades i fa seguiment de les activitats de vigilància i patrulla. La col·laboració entre les parts interessades –pescadors i AKD– té com a fonaments la confiança, la sinceritat, la solidaritat i els beneficis concrets creats amb l'ajuda dels projectes que donen suport al procés consultiu que es va dur a terme i als esforços de gestió posteriors. Així i tot, encara queden reptes clau, com ara mantenir la recollida de dades per part de la cooperativa Akyaka i convèncer les altres dues cooperatives perquè facin el mateix, així com les activitats actuals d'èxit de RMS. Per fer canvis reals sostenibles, també cal que les institucions oficials actuïn i que el pla de gestió pesquera acordat per a l'AMP s'apliqui completament.

Plans pilot de cogestió de WWF a la Mediterrània: Croàcia, Grècia, Itàlia i Turquia⁷

El 2017, WWF va iniciar un projecte amb plans pilot en un total de 13 llocs a Croàcia, Grècia, Itàlia i Turquia per promoure els principis de l'EAF i establir una cogestió en els àmbits tant local com regional. A Albània, Algèria, França, Eslovènia, Espanya i Tunísia ja hi havia esforços similars. La pesca on es van promoure els plans pilot se solia fer amb petits vaixells polivalents que, majoritàriament, feien servir xarxes i palangres i que, com a tripulació, només tenien un o dos pescadors. Els objectius de les diferents pesqueres són entre tres i onze espècies principals (amb l'excepció d'una pesca selectiva amb trampes que es fa en un lloc a Croàcia). L'espècie més comuna pescada arreu és la daurada (*Diplodus sargus*). La gestió variava d'un lloc a un altre, però, principalment, era centralitzada: bé perquè es basava en regles nacionals que estaven alineades amb els marcs regionals o amb regles establertes pels organismes de gestió AMP pertanyents a autoritats centralitzades per al medi ambient.

El projecte va facilitar que es creessin sistemes de cogestió a la majoria dels llocs on es van promoure plans pilot, sigui mitjançant acords signats entre socis o mitjançant acords de cogestió reconeguts legalment. En els casos en què s'han desenvolupat plans de gestió pesquera –mitjançant processos d'EAF– inclouen zones de prohibició de captació, l'ús de dispositius d'agregació de peixos sostenibles, límits a l'esforç de pesca i canvis cap a arts de pesca més selectives. En un lloc d'Itàlia, també hi ha col·laboració amb l'institut nacional de recerca pel que fa a les interaccions entre pescadors i els dofins que intenten agafar peixos de les xarxes. Alguns dels reptes a què s'enfronta el projecte inclouen la delimitació dels recursos cogestionats, els conflictes amb la pesca recreativa,

la manca de mecanismes per limitar l'augment dels esforços de la pesca a petita escala quan hi ha prohibicions d'arrossegament i l'absència de solucions de gestió basades en drets.

Com que l'objectiu del projecte era millorar els ingressos i el benestar de les comunitats costaneres alhora que es reduïa l'esforç pesquer i es millorava l'ús sostenible dels recursos pesquers, el suport també incloïa la identificació d'oportunitats per a mitjans de vida alternatius, el desenvolupament d'associacions, l'accés a crèdits i la promoció d'inversions. Per tant, l'enfocament incloïa activitats alienes al sector pesquer, com ara la producció d'altres productes (vi, oli) i el turisme sostenible en forma de pescaturisme. Les visites d'intercanvi van resultar ser una activitat útil per trobar solucions. Altres aprenentatges són la necessitat que hi hagi un compromís de les administracions governamentals pertinents perquè la cogestió tingui èxit. Els millors resultats es van obtenir quan hi va haver una implicació efectiva per part de pescadors, administracions, investigadors i ONG, però calen estructures legals i institucionals per a la sostenibilitat a llarg termini dels acords de cogestió. Es va trobar que disposar d'un facilitador que ajudés a abordar situacions de conflicte era útil si s'hi afegia la implicació compromesa dels pescadors en totes les etapes del procés d'EAF i per establir acords de cogestió.

Observacions finals

La CGPM dona suport a l'ús biològicament, socialment, econòmicament i ambientalment sostenible dels recursos marins vius i a la viabilitat a llarg termini de la pesca a la seva àrea d'aplicació. D'acord amb les experiències globals i els marcs polítics internacionals, l'EAF i la gestió participativa, com ara la cogestió, s'han identificat com a millors pràctiques a la regió per guiar la governança i la gestió de la

⁷ Comunicació COM/2023/103: Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu i al Consell. La política pesquera comuna d'avui i de demà: un Pacte de Pesca i d'Oceans per a una gestió de la pesca sostenible, basada en la ciència, innovadora i integradora.

pesca. Amb aquesta finalitat, la CGPM ha avançat els intercanvis entre pescadors de la regió, en el context de la seva iniciativa del Fòrum SSF, per compartir experiències i bones pràctiques sobre la participació de les parts interessades en la gestió. A més, el Comitè Científic Assessor de Pesca (SAC) de la CGPM ha destacat recentment la importància d'avançar en EAF a la regió. Tanmateix, no hi ha solucions "uniformes" i els enfocaments s'han d'adaptar a les circumstàncies específiques de diferents llocs, pesqueres i comunitats mitjançant consultes, coneixements coproduïts i presa de decisions compartides. Segons la CGPM, per avançar cap a processos i acords holístics i participatius cal el desenvolupament de capacitats, recerca i debats amb múltiples parts interessades, que impliquin els pescadors i treballadors del peix (homes i dones i joves) de tot el llarg de les cadenes de valor de la pesca.

02. Visió de la Cogestió Pesquera des del Consell Consultiu del Mediterrani (MEDAC).

Els Consells Consultius es van crear, en virtut de la Política Pesquera Comuna (PPC), mitjançant Decisió del Consell de juliol de 2004, basant-se en el Reglament (CE) n° 2371/2002, sobre la conservació i l'explotació sostenible dels recursos pesquers, que preveia una nova forma de participació de les parts interessades en la PPC a través dels Consells Consultius regionals.

La creació d'aquests Consells Consultius requeria que ho fossin basats en unitats de gestió i criteris biològics, i es preveia que el seu nombre fos, en qualsevol cas, limitat. De la mateixa manera, la seva dimensió restava limitada, amb la intenció de garantir que integrin tots els interessos afectats per la PPC, amb una representació equilibrada dels mateixos però, a la vegada, reconeixent la primacia dels interessos pesquers sobre la resta.

Es tracta d'organitzacions dirigides per les mateixes parts interessades, requerint-se que la seva estructura es trobi adaptada a les característiques de les zones de pesca i les regions de les que es tracti.

La composició dels Consells Consultius obeeix als criteris propis de la Cogestió i la Governança. En aquest sentit, formen part dels mateixos les organitzacions que representen al Sector Pesquer i Aqüícola, així com dels sectors de la transformació i la comercialització i, també, els anomenats "altres grups de interès afectats per la PPC", com són les organitzacions mediambientals, agrupacions de consumidors, Pesca Recreativa, sindicats, etc.

Per altra banda, des del començament, es va preveure que la CE podia adoptar actes delegats per tal d'establir les normes detallades de funcionament dels Consells Consultius amb la intenció de garantir, en tot moment, una composició equilibrada i un funcionament transparent. S'han publicat un total de tres actes o reglaments delegats el 2015, el 2017 i el 2022.

Els Consells han de realitzar auditories internes per a garantir un funcionament i processos transparents i democràtics. I els hi és obligatori que, com a mínim cada 5 anys, es sotmetin a un examen independent sobre el seu rendiment, amb l'objectiu de determinar les millors pràctiques i les deficiències, recollir recomanacions per a millorar el seu funcionament i avaluar la seva contribució global als objectius de la PPC. Els resultats d'aquests exàmens es fan públics i, pel cas de detectar-se deficiències, van acompanyats d'un pla d'acció en el que s'estableixen mesures concretes i un calendari específic per a la seva aplicació.

La seva funció és la de informar i donar assessorament a la Comissió Europea (CE) i als Estats membres (EEMM), mitjançant recomanacions i suggeriments

sobre qüestions que tinguin a veure amb la gestió de la Pesca i l'Aqüicultura, així com amb els seus aspectes socioeconòmics i els relatius a la conservació dels recursos. Han de contribuir, en estreta col·laboració amb els científics, a la recollida, subministrament i anàlisi de les dades que siguin necessàries per a l'elaboració de mesures de conservació.

Finalment, els Consells Consultius poden coordinar-se per a tractar qüestions comunes que els afectin.

Si concretem en el Consell Consultiu del Mediterrani (MEDAC <https://www.med-ac.eu>), haurem de dir que el seu funcionament està reconegut, per part dels serveis de la CE, com el més efectiu i de major rendiment de tots els Consells existents (un total d'11: Aqüicultura, Mar Bàltic, Mar Negre, Llarga Distància, Mercats, Mar del Nord, Aigües del Nord-oest, Aigües del Sud-oest, Regions Ultraperifèriques, Estocs Pelàgics, i Mar Mediterrani).

Tanmateix, és important destacar que és el que realitza majors esforços per a disposar de interpretació en totes les llengües d'ús (el MEDAC té representació de Xipre, Malta, Grècia, Croàcia, Eslovènia, Itàlia, França i Espanya. I, en aquest darrer cas, cal destacar que es troben representades Catalunya, Balears, València i Andalusia) i per a garantir la disponibilitat de qualsevol documentació en cadascun dels idiomes de treball.

Això significa un gran esforç econòmic al que, des de fa anys, el MEDAC ha afegit el de dur a terme treballs amb tots els equips científics de cadascun dels països que l'integren, per tal d'assegurar el millor i més efectiu assessorament en cada moment, i sobre qualsevol qüestió relacionada amb la gestió dels recursos marins.

Així, doncs, podem veure que els Consells Consultius, la seva estructura i el seu funcionament obeeixen, fil per

randa, per una banda, als criteris de la Cogestió com a política de treball en la que s'integren les Administracions, el Sector Pesquer i Aqüícola, els equips científics, i la societat civil (a través de les Organitzacions No Governamentals, representants de la Pesca Recreativa, agrupacions de consumidors, sindicats, etc.) i, per l'altra, amb els de la Governança entesa, aquesta, en el sentit que estableix el Decret 118/2018 de la Generalitat, es a dir, com la presa de decisions per medi de la participació activa dels agents implicats.

Son, tanmateix, una clara expressió del que és (o hauria de ser) la Regionalització, un model que pretén la descentralització de la presa de decisions i apropar aquesta capacitat, en cada moment, als territoris, als col·lectius i a les activitats, tot assolint una veritable “*adaptació a les realitats socioeconòmiques de cada territori*”.

Si parlem de la Cogestió, la Governança i la Regionalització a cadascun dels països que conformen el nostre Consell Consultiu, aleshores trobarem diferents nivells d'assoliment d'aquesta “manera de fer” que, en tot cas, constitueix la realitat en tots i cadascun d'ells.

Un exemple clar el tenim al País veí, França, on s'ha aplicat un enfocament de cogestió a la Pesca de la Tonyina Vermella (*Thunnus thynnus*) amb línia de mà.

La Cooperativa SATHOAN (www.sathoan.fr), ubicada a Sète, i membre del Consell Consultiu del Mediterrani (MEDAC), compta amb 115 embarcacions pesqueres, de les que 80 s'hi dediquen a la pesca de la Tonyina Vermella. Aquesta organització gestiona més del 60% de les quotes d'aquesta espècie a França, incloent-hi més del 75% de les que corresponen a la flota de l'art menor en el Mediterrani francès. Es tracta de pesca tradicional amb canya i palangre, amb un enfocament sostenible i respectuós vers el recurs.

Han creat una marca col·lectiva pròpia

(*Thon Rouge de Ligne*) que garanteix el compliment d'un conjunt de criteris rigorosos en termes de sostenibilitat, traçabilitat i qualitat per part dels seus membres.

D'aquesta manera, el juliol de 2019, SHATOAN va obtenir el primer “Eco-label” públic a França, una certificació que dona testimoni del compliment d'estrictes normes mediambientals. Poc després, aquest compromís es va veure reforçat amb l'obtenció d'un altra etiqueta de sostenibilitat, la del Marine Stewardship Council (MSC).

L'element cabdal de l'estratègia de SATHOAN es troba en el seu sistema de Cogestió, consistent en un enfocament de col·laboració que involucra a Pescadors, Científics, autoritats nacionals i altres parts interessades, com ONG, etc.

D'aquesta forma, la Cooperativa treballa de manera molt estreta amb institucions científiques (com l'IFREMER, el CNRS, la unitat de investigació MARBEC, o les Universitats de Montpeller i d'Exeter), i amb ONG com WWF França, permetent que la Cooperativa es mantingui a l'avantguarda de la ciència i la tecnologia mentre, a la vegada, compleix amb les regulacions ambientals més exigents.

En el seu compromís amb la Pesca Sostenible, la Cooperativa SATHOAN implementa projectes de investigació innovadors (com ara RAYVIVAL i POBLEU), i les dades recollides se integren en sistemes de informació sobre les pesqueries, com son l'ECHOSEA (eina desenvolupada per la mateixa Cooperativa) i HALIOP, que proporcionen un seguiment en temps real de les activitats pesqueres.

I si girem la vista a Catalunya, val a dir que parlar de Cogestió Pesquera s'ha tornat en una qüestió habitual i, en aquest sentit, és la regió Comunitària més avançada en l'aplicació d'un model que s'està demostrant òptim per a fer gestió del recurs, garantint els millors resultats possibles en cadascun

dels tres pilars sobre els que es recolza la Política Pesquera Comuna: l' Ambiental, l'Econòmic i, el més important de tots ells, el Social.

Han passat 5 anys des de la publicació del Decret 118/2018 sobre el model de Governança de la Pesca Professional a Catalunya.

A partir d'aquí, i tenint en compte que el Reglament 1967/2006 del Consell, relatiu a les mesures de gestió per a l'explotació sostenible dels recursos pesquers en el Mar Mediterrani, va venir en establir un canvi de model en la gestió de la Pesca, i va instaurar els anomenats Plans de Gestió Multi-annuals, el model de Governança de la Pesca a Catalunya s'ha basat en dos aspectes clau:

- la regulació dels recursos pesquers a través de Plans de Gestió, amb un enfocament integral i a llarg termini de la sostenibilitat mediambiental, social i econòmica.
- un model de Cogestió que exigeix la participació i implicació del Sector, dels equips científics, les ONG i les Administracions amb responsabilitats.

En el moment en que es publicava aquest Decret, Catalunya ja feia temps que havia iniciat el camí cap a una gestió pesquera que es construeix des de la base cap amunt, fent realitat l'objectiu Comunitari de la Regionalització, un model que, com dèiem, pretén la descentralització de la presa de decisions.

Al nostre País aquesta manera de fer s'ha trobat amb les millors eines per a convertir-ho en realitat: les Confraries de Pescadors que, en França, tenen els seus homòlegs en les Prud'Homie o, en Itàlia, en el potent moviment cooperativista.

Les Confraries de Pescadors, autèntics òrgans d'estructura paritària i participació democràtica, son les institucions de vertebració del Sector Pesquer, i de

interlocució amb l'Administració, de la que son entitats col·laboradores, i de la que reben la tutela. Organitzen els sistemes de producció dels seus afiliats, i son les titulars de les Llotges pesqueres en règim de concessió administrativa.

Son, doncs, les entitats que, històricament, desenvolupen una veritable Governança i exerceixen, juntament amb l'Administració, equips científics, ONG, etc. una formidable Cogestió.

Tanmateix, el marc normatiu en el que es publica el Decret sobre el model de Governança es troba caracteritzat per la creació, dos anys abans, del Programa d'Acció Marítima amb l'objectiu d'establir una Política Marítima pròpia, que es conforma a través d'una Gestió Integrada de les activitats sectorials que es desenvolupen al Espai Marítim i, això, mitjançant la definició d'un sistema de Governança que ha de permetre desenvolupar una adequada Economia Blava, que sigui Sostenible i Harmònica. Neix, així, l'Estratègia Marítima de Catalunya.

El nostre País, doncs, en els darrers 20 anys s'ha sabut anar proveint d'un marc normatiu adequat, amb una Llei de Confraries de l'any 2002, una Llei de Pesca i Acció Marítimes del 2010, l'abans citat Decret de Governança, tot confluint en l'Estratègia Marítima i, ben aviat, amb una Llei de la Mar que, des d'una visió zenital, contemplarà totes i cadascuna de les realitats que incideixen en el medi marí.

En els darrers anys, la Generalitat ha engegat el darrer i definitiu esgrao que ha de permetre exercir la millor de les governances, la cogestió més eficient i constituir la major expressió de la regionalització, i ho ha fet amb la constitució d'un total de 5 Grups d'Acció Local de Pesca al llarg de tot el litoral del nostre territori, des de Les Cases d'Alcanar fins a Llançà, veritables eines de precisió amb les que aplicar l'Estratègia Marítima.

Aquesta realitat social i normativa constitueix la base perfecta per a poder assolir els objectius d'un desenvolupament sostenible, integrat i harmònic de totes les activitats

productives que es desenvolupen en l'espai marítim, així com garantir uns ecosistemes resilient i plenament funcionals, millorant la qualitat de vida dels seus ciutadans, en un marc de governança capdavanter que compta amb mecanismes participatius innovadors de cogestió plenament desenvolupats i consolidats, que han de permetre l'aprofitament de la nostra mar i els recursos marins com a veritables motors econòmics de prosperitat.

Aquesta realitat es trasllada, pels representants sectorials de la Pesca catalana, a la resta de l'Estat i a nivell Comunitari fent-la notòria, des de fa anys, al Consell Consultiu del Mediterrani <https://www.med-ac.eu>, deixant constància de l'existència del model més avançat en la gestió del recursos pesquers, d'un model que ha sabut i sap aprofitar totes i cadascuna de les possibilitats que atorga el marc normatiu Comunitari superant, en moltes ocasions, les traves que, en no poques ocasions, es generen pels propis Estats membres que fan gala, molt sovint, dels defectes que té una política i gestió fetes d'amunt a avall.

03. La cogestió a Portugal: inspiració en Catalunya

Marc històric de la cogestió a Portugal

La cogestió de la pesca és un concepte jurídic recent a Portugal però que s'ha promogut i desenvolupat de manera informal des de fa més de 8 anys. Aquest article pretén descriure i contextualitzar la gestió dels recursos comuns a escala nacional, en concret, la cogestió de la pesca, abordant les diferents fases de desenvolupament del marc legal de la cogestió i la manera com s'ha formalitzat i posat en funcionament.

Els principis de la participació i coresponsabilització s'han tingut en compte en l'àmbit de la gestió dels

Treball conjunt en reunions participatives amb vista a la cogestió. Fotografia d'Ana Aresta/ANP|WWF.

Percebe capturat a la Reserva Natural de les Berlengas. Fotos: de Diogo Ventura/Público.

recursos de manera informal des de fa anys i s'havien aplicat, primer a través de la Comissió d'Acompanyament de la Sardina, creada el 2010, amb tots els elements imprescindibles per debatre la gestió d'aquest important recurs, i posteriorment a través d'altres formes de consulta informals d'intercanvi de coneixements i de consulta entre l'Administració, la investigació i el sector productiu, per a pesqueres determinades, per exemple, draga, xàvega, o zones com la ria d'Aveiro o la llacuna d'Óbidos, o fins i tot espècies, així com per al debat anual sobre els períodes de veda harmonitzats per als peixos diàdroms, en aquest cas amb el suport científic d'un equip de la Universitat d'Évora.

El 2014, l'Associação Natureza Portugal, en col·laboració amb WWF (ANP|WWF), va iniciar el projecte Co-Pesca, un procés d'anàlisi del potencial d'aplicació de la cogestió de la pesca a Portugal, que pren com a referència la pesca de petita escala al Mediterrani, en què l'experiència i els aprenentatges a Catalunya

van ser crucials. El 2015, la captura de percebes (*Pollicipes pollicipes*) a la Reserva Natural de les Berlengas (RNB) (figura 2) va ser identificada entre 6 pesqueres locals com a candidata ideal per a un projecte pilot, arran de tota la feina desenvolupada per la Universitat d'Évora (l'actual MARE-UE) en conjunt amb els mariscadors i que va despertar l'interès per la cogestió.

No obstant això, ja havien sorgit diverses oportunitats d'intercanvi de coneixements entre les parts interessades portugueses i exemples molt positius de gestió compartida a la veïna Espanya, amb zones marines protegides d'interès pesquer o la gestió participada del percebe de Galícia o amb la cogestió del sonso, pesquera de Catalunya.

Paral·lelament, en l'àmbit d'un projecte liderat per l'Environmental Defense Fund (EDF), finançat per la Fundação Oceano Azul (OA) i amb la participació de l'ANP|WWF, es van identificar altres pesqueres en relació amb el seu potencial per apli-

car-hi la cogestió. Aquest procés va oferir l'oportunitat de desenvolupar una proposta legislativa per al marc legal de la cogestió de la pesca a escala nacional, quan es va dur a terme la revisió de la legislació general de la pesca. Aquesta proposta es va lliurar a l'organisme competent en matèria de pesca el 2018 i va ser publicada el setembre de 2020.

Aquesta iniciativa tenia l'objectiu de garantir la participació de les parts interessades en les decisions de planificació i gestió, la base científica per garantir la sostenibilitat, l'augment del valor i la rendibilització del producte de la pesca i es va desenvolupar a partir del marc legal per a la cogestió aplicat a Catalunya, tant a la primera Estratègia Marítima de Catalunya de 2018, com al funcionament del Comitè de Cogestió de la Pesca del Sonso de Catalunya.

La definició que s'hi va incloure estableix que «per cogestió s'entén el règim de gestió compartida dels recursos vius i dels mitjans necessaris per a la seva captura i aprofitament

econòmic, l'objectiu del qual és la gestió sostenible dels recursos i la concreció del principi de col·laboració mútua màxima».

Mentrestant, el 2020, el projecte Co-Pesca 2 arribava a la seva fase final i ja havia passat per diversos alts i baixos, particularment, com a conseqüència del confinament arran de la pandèmia de COVID-19 i el tancament derivat de restaurants, els principals compradors de percebes. En aquest context, es va tenir en compte una moratòria voluntària per part dels recol·lectors, aplicada a partir d'un «pacte entre cavallers» entre totes les parts (els pescadors, l'Administració, els científics i els ambientalistes), fet que demostra la capacitat d'assumir decisions de gestió de manera responsable.

A l'inici de 2021, i després de la publicació del marc legal de cogestió, es van iniciar les tasques per a la constitució legal del Comitè de Cogestió de la Captura del Percebe de la RNB. El resultat final d'aquest treball, que va comptar amb la participació i el suport jurídic del gabinet de la Secretaria d'Estat de Pesca, va ser l'elaboració d'una proposta d'ordenança, que va ser aprovada per totes les parts involucrades i sotmesa a la consideració dels membres del Govern responsables del sector al setembre. Al desembre, es va publicar la normativa legal i la captura de percebes de la RNB es va convertir en el primer comitè de cogestió de la pesca a Portugal, que va ser constituït formalment el març de 2022.

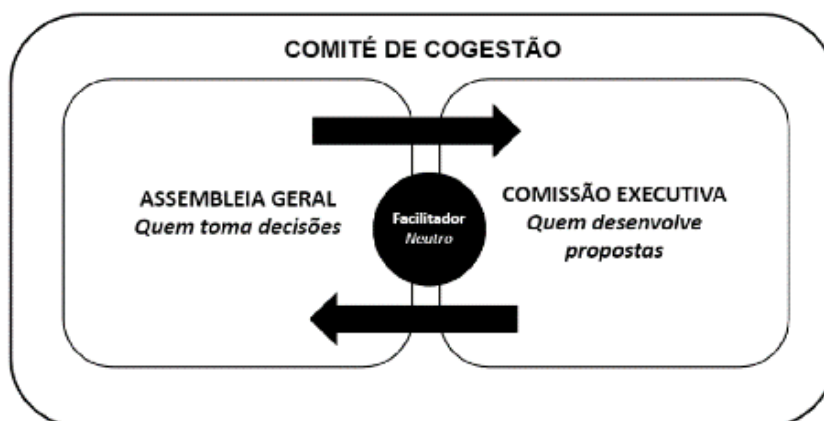
Des de la constitució del Comitè de Cogestió de la Captura del Percebe de la RNB, que el grup va desenvolupar en conjunt, es va fer lliurament del primer pla de gestió de la pesquera a l'organisme competent al principi del mes d'agost de 2022. L'any 2023 es va iniciar amb la publicació del pla de gestió esmentat, l'aplicació del qual s'ha debatut,

LA COGESTIÓ: conceptes

La cogestió és un règim de gestió compartida d'una pesquera o zona de pesca, definida al Decret-Llei núm. 73/2020, de 23 de setembre. La cogestió és un nou paradigma en la gestió dels recursos pesquers que es basa en un procés participatiu que ha de ser integrador, transparent, informat, accessible i basat en la ciència i en què tots tenen veu i decisió sobre el futur de l'activitat.

La cogestió es pot dur a terme mitjançant la creació d'un comitè de cogestió que tingui com a objectius la gestió i el seguiment sostenible de la pesquera o zona respectiva, d'acord amb els coneixements científics, avaluant les dades disponibles i coordinant les diverses activitats en qüestió, aprovant i fent un acompanyament de l'execució dels plans de gestió.

Els comitès de cogestió tenen competència reglamentària

Model d'organització del comitè de cogestió. Font: elaboració pròpia.

principalment al si de la comissió executiva del Comitè de Cogestió i, en aquest moment, amb gran èmfasi en l'harmonització de la normativa en matèria de captures amb el nou marc de la cogestió.

Paral·lelament, el 2020, amb el precedent de les *Tertúlias do Polvo* («Tertúlies del pop»), que van tenir lloc en l'àmbit d'un projecte dinamitzat per la Universitat de l'Algarve (del 2014 al 2016), i identificat com a resultat de l'anàlisi de l'EDF, el procés de cogestió de la pesca del pop

(*Octopus vulgaris*) de l'Algarve va fer les primeres passes amb el projecte ParticiPESCA, finançat per Mar2020 i cofinançat per l'OA, liderat per l'ANP|WWF en col·laboració amb el Centre de Ciències del Mar de la Universitat de l'Algarve (CCMAR), l'Institut Portuguès del Mar i l'Atmosfera (IPMA) i l'EDF. El projecte compta amb la participació de 15 associacions de pescadors, que representen més de 700 llicències per a arts de pesca dirigits a aquesta espècie de la costa sud del continent, a més d'altres entitats que participen en

la pesquera, com l'Administració, la comunitat científica i la societat civil.

Si bé l'inici del procés per a la cogestió de la pesquera del pop de l'Algarve va estar condicionat per les limitacions en el procés participatiu arran de les restriccions imposades per la crisi pandèmica, el 2022, amb la possibilitat de dur a terme reunions presencials, el procés va adquirir més fluïdesa, fet que va permetre avançar en les tasques d'elaboració de les propostes d'ordenança de creació de la comissió i del pla de gestió, després d'11 reunions presencials, que van tenir lloc durant 10 mesos (de març a desembre de 2022). Amb la feina desenvolupada durant aquests mesos, el desembre de 2022, un grup d'aproximadament 40 representants, va fer entrega de diverses recomanacions a la Secretaria d'Estat de la Pesca per a:

- El Futur Comitè de Cogestió de la Pesca del Pop de l'Algarve
- La proposta de pla de gestió del Futur Comitè de Cogestió de la Pesca del Pop de l'Algarve, amb la definició conjunta d'una visió per a la pesquera, així com els seus objectius de gestió.

Per a la pesca del pop a l'Algarve, l'any 2023 s'ha dedicat a planificar i sondejar sobre el terreny l'interès dels llicenciataris pel que fa a la cogestió. Aquest procés ha avançat a través de la participació de les 15 associacions de pescadors representatives de la pesquera a la costa de l'Algarve que, fins ara, han recollit el 51 % de respostes positives necessari perquè el procés de cogestió es pugui iniciar.

Perspectives futures i properes passes de la cogestió a Portugal

Oportunitats i reptes

Els processos de formalització de la cogestió de la pesca van requerir

un treball des de diversos fronts: un treball conjunt i molt estret amb els responsables de l'Administració, l'empenta i el suport dels responsables del Govern, així com la voluntat clara i explícita dels pescadors, amb el suport de científics creïbles amb una sèrie històrica de dades científicament reconegudes, tot facilitat per

elements d'organitzacions no governamentals (ONG) ambientals que garanteixen processos transparents, informats, basats en la ciència i justos.

Els models de cogestió tenen com a objectiu la sostenibilitat dels recur-

Acácio Grandela, president de l'Associació de Mariscadors de les Berlengas en la constitució del Comitè de Cogestió de la Captura del Percebe de la Reserva Natural de les Berlengas. Foto: Ana Aresta/ANP|WWF.

Un pescador de Santa Luzia repara nanses per a la pesca del pop. Foto: Gabriel Mendes/ANP|WWF.

Trobada final del projecte ParticiPESCA amb el lliurament de les recomanacions desenvolupades conjuntament a la Secretaria d'Estat de Pesca. Foto: Ana Aresta/ANP|WWF.

Visão e Objetivos de Gestão

Visão:
Em 2035, uma pesca rentável e sustentável, socialmente justa, contribuindo para um ecossistema equilibrado, atrativa para os jovens, melhora a condição socioeconómica do pescador e salvaguardar segurança alimentar

Objetivos de gestão:

1. **Regras e controlo:** Assegurar o cumprimento das regras com o controlo efetivo do número de artes aumentando a fiscalização
2. **Sustentabilidade:** Assegurar a proteção dos juvenis e garantir stocks
3. **Valorização:** Valorizar o polvo, apresentando/promovendo o polvo como um produto de excelência e capturado de forma sustentável

Visió i objectius de gestió definits en conjunt per les parts interessades del projecte ParticiPESCA per a la pesca del pop de l'Algarve.

sos, no només des de la perspectiva ambiental, sinó també econòmica i social. Amb vista a la feina col·laborativa per assolir els objectius d'interès comú, la cogestió permet un intercanvi més transparent de coneixements i perspectives entre diferents actors, fet que, al mateix temps, promou un augment de la confiança entre les diverses parts interessades, el compliment i la comprensió de les normes establertes i,

en general, un sistema més sostenible i flexible.

És fonamental trencar paradigmes i involucrar totes les parts interessades en la gestió de l'activitat pesquera.

El processos en curs identificats anteriorment són considerablement diferents i permeten que els participants en els processos ara tinguin

consciència dels innumerables desafiaments que suposen.

En el cas del percebe de les Berlengas, es tracta de 40 recol·lectors que tenen accés exclusiu a una pesquera aïllada i en què la captura lúdica no està autoritzada, amb una normativa pròpia i amb un historial d'acompanyament científic de l'activitat.

En canvi, la pesca del pop a l'Algarve és un sistema obert en què, a més de les comunitats pesqueres costeres, amb més de 700 llicències de pesca per a aquesta pesquera, pot capturar pop un gran conjunt d'embarcacions i en què la pesca professional coexisteix amb la lúdica. El nombre de comunitats pesqueres participants, en ocasions amb interessos contradictoris i que fan servir arts diferents, converteix la gestió i la resolució de conflictes en un repte permanent.

Una de les principals preocupacions actuals és assegurar el finançament necessari per garantir les diverses tasques necessàries per al funcionament dels comitès i per aplicar les mesures d'acompanyament científic, seguiment i garantia del compliment. El suport polític a les iniciatives de cogestió, essencial perquè aquesta sigui efectiva, ha sigut una constant durant aquest procés. Molt recentment, el 31 de març de 2023, a l'Assemblea de la República es va aprovar una Recomanació al Govern perquè el «Comitè de Cogestió de la Captura del Percebe a la Reserva Natural de les Berlengas rebí recursos financers i que creí i financi el Comitè de Cogestió de la Pesca del Pop de l'Algarve».

04. La Cogestió pesquera en l'àmbit internacional

Una perspectiva global

L'interès per la cogestió pesquera ha augmentat com a resposta a la

necessitat de trobar maneres més eficients per tal que la gestió de pesqueres pugui fer front a la sobrepesca, atès que la gestió centralitzada amb un enfocament descendent no ha estat capaç en molts casos de garantir la sostenibilitat. Les pesqueres sostenibles i productives milloren la seguretat alimentària i la nutrició, augmenten els ingressos, afavoreixen els mitjans de subsistència i fomenten el creixement econòmic. La cogestió es basa en la descentralització de la presa de decisions i la participació, i gràcies a això pot contribuir a obtenir resultats de governança equitatius.

Exemples de cogestió pesquera arreu del món

Moçambic

A Moçambic, s'ha afavorit i dut a la pràctica la cogestió pesquera durant més de tres dècades. L'Institut per al Desenvolupament de la Pesca a Petita Escala (IDPPE, *Instituto Nacional de Desenvolvimento da Pesca de Pequena Escala*) es va establir els anys 1990-91 específicament per donar suport al desenvolupament del subsector de la pesca artesanal. A finals de la dècada del 1990, l'IDPPE va posar en marxa un programa pilot de sensibilització comunitària i va crear els primers consells de pesqueres comunitàries (CCP) a les províncies d'Inhambane (Inhassoro i Vilanculos) i Nampula (Angoche i Moma). Els CCP són entitats de cogestió que tenen com a objectiu fomentar la participació de les comunitats locals en la gestió dels recursos marins i costaners, tant dins com fora d'àrees marines protegides (AMP). Tanmateix, la identitat institucional, els drets i els rols dels CCP van quedar definits de manera imprecisa. El 2003, el Govern de Moçambic va promulgar una nova legislació que permetia la cogestió pesquera en virtut dels Reglaments Generals de Pesca Marítima (Decret núm. 43/2003). Els Re-

glaments del 2003 van establir les funcions o poders d'un CCP. Durant l'última dècada, el govern ha dirigit diversos projectes de pesqueres artesanals. S'ha passat d'un plantejament fermament centrat en l'augment de la producció i el valor afegit de les pesqueres a reconèixer que els recursos de les pesqueres són limitats i estan sotmesos a una gran pressió, i per tant a reconèixer la importància d'implicar les comunitats en una gestió pesquera basada en drets, i el context de subsistència més ampli en què operen aquestes comunitats de pesca. La Llei de Pesca del 2013 va disposar la creació de «zones per a la conservació dels recursos pesquers».

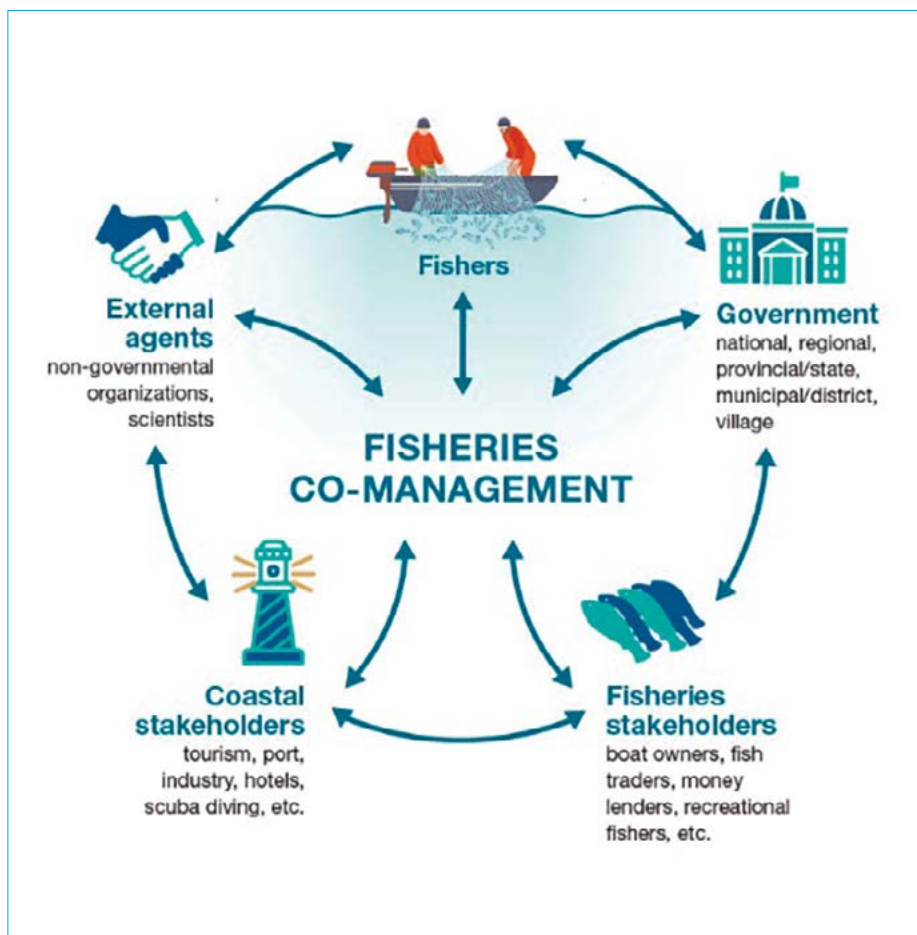
El nou Reglament de Pesca Marítima (REPMAR, Decret núm. 89/2020) contempla diverses disposicions específiques per a la cogestió pesquera. La revisió del reglament REPMAR clarifica com les CCP, els principals organismes encarregats de la gestió local de pesqueres, poden esdevenir entitats jurídicament reconegudes. De conformitat amb la nova legislació, els pescadors locals poden decidir quina mena d'arts de pesca es poden utilitzar, definir zones tancades a la pesca o imposar tancaments temporals, entre altres mesures. El nou reglament REPMAR del 2020 no només s'aplicarà en les zones de conservació designades, sinó en totes les activitats costaneres, inclosa la zona econòmica exclusiva (ZEE) de Moçambic. El nou reglament REPMAR reforça la gestió participativa de les pesqueres i els drets d'accés a les pesqueres artesanals en reconèixer i habilitar els consells de pesqueres comunitàries (CCP) com les organitzacions comunitàries encarregades de representar la comunitat de pescadors local pel que fa a la gestió pesquera i en els fòrums de cogestió a tots els nivells administratius, subnacionals i nacionals. Els CCP van ser reconeguts legalment per primer cop l'any 2004

i, actualment, els seus rols i responsabilitats estan millor definits en el reglament REPMAR del 2020.

Cambodja

Des de l'any 2000 a Cambodja s'ha anat produint una reforma pesquera contínua. Aquesta reforma destaca per la cancel·lació parcial de vedats de pesca comercial els anys 2000/2001, per la creació de programes de cogestió pesquera mitjançant pesqueres comunitàries (CFI, per les seves sigles en anglès) el 2005 i perquè, l'any 2012, el Govern de Cambodja va revocar la concessió de llicències de pesca en aigües interiors (vedats de pesca) al sector privat i va assignar-les a organitzacions de pesqueres comunitàries.

Els drets de pesca artesanal a Cambodja estan recollits al Reial decret sobre la Creació de Pesqueres Comunitàries (2005), la Llei de Pesca (2006), el Subdecret sobre Gestió de Pesca Comunitària (2007) i l'Ordre ministerial sobre Directrius de Pesca Comunitària (*Prakas*) (2007), que consta d'ordenances, normatives internes, acords i un pla de gestió. Tal com s'estableix en el Subdecret, una pesquera comunitària «és un grup de persones físiques amb nacionalitat khmer que resideixin en una zona de pesca o en els seus voltants, que s'hi hagin establert voluntàriament i que vulguin millorar les seves condicions de vida mitjançant l'ús i el processament de recursos pesquers de manera sostenible per tal de contribuir a una millora econòmica i social i a la reducció de la pobresa». El Subdecret també detalla els drets, rols i responsabilitats de les CFI en la gestió pesquera. La cogestió té lloc entre la CFI i l'Administració de Pesca, el Cantó de Pesca Provincial, els departaments d'Agricultura d'àmbit provincial/municipal, així com les autoritats locals o consells de comunes/*sangkat*. Les directrius *Prakas* ofereixen una guia de nou passos de què consta el procés de creació de CFI.

Les CFI acompleixen una funció en la gestió i conservació dels recursos pesquers de conformitat amb les ordenances sobre CFI, en la gestió de les zones pesqueres i en garantir un accés equitatiu dels membres de les CFI al recurs. Una CFI està dirigida per un membre electe del Comitè de Pesqueries Comunitàries (CFC, per les seves sigles en anglès). El CFC signa un acord respecte a la zona de pesca comunitària amb el Cantó de Pesca Provincial que inclou un mapa de la zona, una llista dels membres, les ordenances i normatives internes, així com els objectius. Un cop signat l'acord de pesca comunitària, el Responsable dels Cantons de Pesca emet una sol·licitud al Ministeri d'Agricultura, Silvicultura i Pesca mitjançant l'Administració de Pesca (FiA) per tal de registrar les pesqueries comunitàries i anunciar el seu reconeixement.

Estats Units

L'estat de Maine, a la regió nord-est dels EUA, ha donat suport a la cogestió de moltes pesqueries, incloent-hi el marisc, la vieira, el gasparell i el llamàntol americà. Els municipis de Maine poden formar comitès locals de marisqueig i gestionar les seves zones intermareals mitjançant els coneixements locals per mantenir els recursos del seu entorn. Tot i que el Departament de Recursos Marins (DMR, per les seves sigles en anglès) de l'estat de Maine supervisa aquesta labor, els municipis necessiten ajuda per organitzar i dur a terme aquesta forma de gestió col·laborativa. Més de 70 municipis han elaborat una ordenança sobre la captura de marisc i han decidit gestionar els seus recursos marisquers dins de les seves poblacions.

La recuperació i la cogestió de la important pesca de vieira a Maine

il·lustra un enfocament polifacètic d'integració dels coneixements dels pescadors a la ciència i les polítiques. L'any 2012, el DMR de Maine va demanar col·laboració per crear un pla de gestió que fos viable per tal de restablir la pesca de vieira, tancada temps enrere. Es van celebrar més de 100 reunions a tot l'estat, on el DMR va dialogar amb gairebé el 50 % dels pescadors de vieira de tota la costa de Maine. Els pescadors van identificar tres àrees ecològiques i socioeconòmiques diferenciades. El DMR va acordar gestionar cada àrea amb un plantejament lleugerament diferent. Quan els pescadors preferien àrees rotatives, podien definir la majoria de línies de gestió que es posaven directament en pràctica. Es van dissenyar límits baixos de captura diaris per ajustar-los als valors dels pescadors amb relació a la pesca. L'estreta col·laboració durant els primers anys entre els pescadors i el personal del DMR va donar lloc a un procés en temps real que permetia que el DMR tanqués la pesca segons la informació transmesa pels pescadors sobre els índexs de captura. El plantejament científic que utilitza el DMR evoluciona per donar suport al programa, la qual cosa inclou enquestes durant la temporada de captura que produeixen nova informació sobre la pesca.

La pesca del gasparell (*Alosa pseudo-harengus*) és gestionada a escala federal i estatal, però a l'estat de Maine les ciutats i municipis poden formar comitès de pesca del gasparell com a part del govern municipal i gestionar la pesca recreativa i comercial en l'àmbit de la seva comunitat. El fet que els gasparells retornin (o migrin) cada any als seus cursos fluvials i estanys naturals ofereix la possibilitat de fer un seguiment de l'estat dels moviments migratoris al llarg del temps i gestionar-los de manera sostenible i eficient. Malauradament, els governs estatals i federals no tenen capacitat per treballar en aquest nivell de la comunitat. Sortosament, els municipis no

només tenen aquesta capacitat, sinó que també disposen de les connexions culturals i econòmiques a aquests estanys i recorreguts migratoris dels peixos, a més d'un coneixement local immensament valuós per dur a terme una gestió col·laborativa. S'han establert programes de cogestió amb diversos municipis veïns al llarg del riu Bagaduce, on es va crear el Comitè del Gasparell de Brooksville, Sedgwick i Penobscot, integrat per aquestes tres poblacions.

A Maine, el sistema de cogestió del llamàntol americà, creat l'any 1995, divideix el litoral en set zones. Permet que els titulars de les llicències de cada zona recomanin al comissionat del Departament de Recursos Marins (DMR) la normativa pel que fa als accessos, límits totals de trampes, nombre de trampes en sèrie i nombre de sortides de pesca.

Bones pràctiques de cogestió pesquera

Les experiències arreu del món i els articles de revisió han demostrat que els sistemes de cogestió que funcionen adequadament són aquells que es basen en una cooperació exhaustiva i on s'ha delegat l'autoritat de gestió. S'han identificat diversos factors d'èxit i bones pràctiques per a la cogestió de pesqueres (Pomeroy *et al.*, 1997; Pomeroy, Katon i Harkes, 2001; Pomeroy, Cinner i Nielsen, 2011; Evans, Cherrert i Pems, 2011; Gutiérrez, Hilborn i Defeo, 2011; d'Armengol *et al.*, 2018.) Aquestes bones pràctiques es poden considerar una base per assolir una cogestió d'èxit que aportï beneficis i contribueixi a un desenvolupament sostenible i a una bona governança. Es poden classificar segons facin referència a l'entorn extern favorable, als atributs interns del mateix sistema de cogestió i als participants individuals de la cogestió. De manera resumida, alguns dels factors i bones pràctiques que s'esmenten més sovint, ordenats per categories generals, són:

1. Bones pràctiques d'entorn favorable (externes al sistema de cogestió pesquera):

- Legislació i polítiques favorables per a la cogestió pesquera: legislació, polítiques, drets i estructures d'autoritat vigents que emparin la cogestió.
- Drets de tinença sobre els recursos de la pesca gestionada: es garanteixen drets formals i reconeguts sobre els recursos de la pesca a la unitat de cogestió i existeixen mecanismes definits (econòmics, administratius i col·lectius) i les estructures necessàries per assignar drets d'ús entre els participants de la cogestió.
- Autoritat de govern amb el dret d'organitzar i crear normatives de gestió: els usuaris del recurs tenen el dret legal d'organitzar i establir normatives.
- Suport del govern i de les elits polítiques/econòmiques: cooperació activa i repartiment de poder amb els usuaris del recurs.

2. Bones pràctiques del sistema de cogestió (dins del sistema de cogestió):

a. Responsabilitat de retre comptes i transparència:

- Pertinença i drets clarament definits: els pescadors, les llars o les empreses amb dret a pescar en una zona de pesca restringida, a participar en la gestió i a pertànyer a l'organització estan clarament definits.
- Mecanismes de gestió de conflictes: existència d'un mecanisme per resoldre els conflictes.
- Responsabilitat de retre comptes: la cogestió es duu a terme de manera equitativa, oberta i transparent.
- Lideratge: presència d'un individu concret amb competències empresarials, summament motivat, legítim i respectat com a líder en l'entorn de la comunitat.

b. Viabilitat i rendiment:

- Escala apropiada: l'escala pot variar, però hauria de ser apropiada a

l'ecologia de la zona, les persones i el nivell de gestió.

- Límits definits del sistema de cogestió.
- Interacció periòdica: reunions periòdiques, actives i participatives dels socis de cogestió que serveixen com a fòrums per al debat, el repartiment de poder i la creació de confiança.
- Recursos financers/presupost adequats: existència d'un mecanisme de sostenibilitat financera.
- Pla de cogestió: existència d'un pla de cogestió elaborat i consensuat pels grups d'usuaris del recurs/participants de la cogestió mitjançant un mecanisme de participació.
- Metes i objectius clars d'un conjunt d'assumptes ben definits: claredat i simplicitat de les metes i els objectius per tal de guiar la cogestió.
- Coneixement del recurs: les parts interessades tenen un bon coneixement del recurs i es tracta d'un coneixement tradicional reconegut.
- Sistema de seguiment i avaluació: sistema participatiu, indicadors, objectius i valors de referència.
- Gestió adaptable: enfocament en un aprenentatge sistemàtic mitjançant la pràctica.
- Aliances i xarxes mútuament beneficioses: comunicació i connectivitat entre els diversos grups d'usuaris del recurs i les parts interessades.
- c. Participació i equitat:
  - Participació de les persones afectades: la majoria d'individus afectats pels acords de cogestió està inclosa en el grup que pren les decisions i pot canviar els acords.
  - Cohesió de grup/social: característiques similars pel que fa a parentiu, normes, confiança, tipus d'arts de pesca, etc. entre els usuaris del recurs.
  - Empoderament, desenvolupament de capacitats i preparació social: activitats per a l'empoderament i el desenvolupament de competències d'individus i grups d'usuaris del recurs per tal de participar activament en la cogestió.

- Coordinació: fòrums (reunions o assembles) per a la cooperació entre el govern i els usuaris del recurs.
- Organitzacions comunitàries: existència d'una comunitat legítima (reconeguda per la població local) o organització popular per representar els usuaris del recurs i altres grups d'interès en la presa de decisions.
- Equitat: igualtat d'oportunitats i accés equitatiu a la pesca entre els diversos usuaris del recurs i entre els diferents grups d'usuaris.
- Inclusivitat: reconeixement i participació de diversos usuaris del recurs i membres de la comunitat, incloent-hi persones joves, dones, pobles indígenes i altres parts implicades en el futur de la pesca.

d. Principi de legalitat:

- Congruència: l'extensió i l'abast de les normatives són adequades a les condicions locals.
  - Compliment de la normativa de gestió: sistema d'autocompliment de les penalitzacions imposades per una normativa operativa robusta dissenyada, aplicada i controlada pels usuaris locals.
  - Sancions progressives: les sancions augmenten amb el nombre o la gravetat de les infraccions.
3. Bones pràctiques en l'àmbit individual i de col·lectives (implicació en la gestió d'individus i col·lectives):
- Estructura d'incentius individuals: estructura d'incentius econòmics, socials i polítics que fomenta la participació de les persones en la cogestió.

Per saber-ne més

BERKES, F., MAHON, R., McCONNAY, P., POLLNAC, R.C., P. i POMEROY, R.S. 2001. Managing small-scale fisheries: Alternative directions and methods. Ottawa, Canadà, International Development Research Centre. www.idrc.ca/books

D'ARMENGOL, L., CASTILLO M.P., RUI-

Z-MALLÉN, I., I CORBERA, E., 2018. A systematic review of co-managed small-scale fisheries: Social diversity and adaptive management improve outcomes. *Global Environmental Change*, 52:212–225.

EVANS, L., CHERRETT, N. Evans, L. i PEMSL, D. 2011. Assessing the impact of fisheries comanagement interventions in developing countries: a meta-analysis. *Journal of Environmental Management*, 92(8): 1938–1949.

FAO. 1997. Fisheries management. FAO Technical Guidelines for Responsible Fisheries. No. 4. Roma.

GUTIERREZ, N.L., HILBORN, R. i DEFEO, O. 2011. Leadership, social capital and incentives promote successful fisheries. *Nature*, 470: 386–389.

POMEROY, R.S. i RIVERA-GUIEB, R. 2006. Fisheries co-management: a practical handbook. Roma i Ottawa, Canadà, CAB International and International Development Research Centre.

POMEROY, R.S., POLLNAC, R.B., KATON, B.M. i PREDO, C.D. 1997. Evaluating factors contributing to the success of community-based coastal resource management: the Central Visayas Regional Project –1, Philippines. *Ocean and Coastal Management*, 36(1–3): 97–120.

POMEROY, R.S., CINNER, J i NIELSEN, J.R. 2011. Chapter 7: Conditions for successful co-management: lessons learned in Asia, Africa, the Pacific and the wider Caribbean. A: R.S. POMEROY, i N. ANDREW, eds. *Small-scale fisheries management: frameworks and approaches for the developing world*. Oxfordshire, Regne Unit i Cambridge, Estats Units, CABI Publishing.

POMEROY, R.S., KATON, B.M. i HARKESs, I. 2001. Conditions affecting the success of fisheries co-management: Lessons from Asia. *Marine Policy*, 25(3): 197–208.

SEN, S. i NEILSEN, J.R. 1996. Fisheries co-management: a comparative analysis. *Marine Policy*, 20(5): 405–418.

Autoria

Lena Westlund

Col·laboradora de la CGPM
gfc-m-secretariat@fao.org

Antoni Marzoa Notlevsen

Advocat
President del Consell
Consultiu del Mediterrani
President d'Unió Nacional
de Cooperatives del Mar
(UNACOMAR)
federaciobarcelona@
confrariespescadors.cat

Cristina Rosa

Direcció General de Recursos
Naturals, Seguretat i Serveis
Marítims
Secretaria de Estado de
Pesca de Portugal.
croasa@dgrm.mm.gov

Matilde Almodovar

ANP|WWF - Associação
Natureza Portugal en
col·laboració amb WWF
malmodovar@natureza-
portugal.org

Rita Sá

ANP|WWF - Associação
Natureza Portugal en
col·laboració amb WWF
rsa@natureza-portugal.org

Robert Pomeroy

Professor emèrit
Universitat de Connecticut
Groton, Connecticut, Estats
Units
rsa@natureza-portugal.org

PAUTES PER UNA COGESTIÓ modèlica

La cogestió pesquera implantada a Catalunya és un model de governança en el que es comparteix el poder i la responsabilitat en la presa de decisions per la gestió dels recursos marins, entre l'Administració, el sector pesquer, els científics i les organitzacions governamentals. Es canvia el model

clàssic de dalt a baix en que l'Administració implanta normes per la gestió de les pesqueres. Hi ha cinc àmbits que voten per establir les normes que afecten a tothom, cadascú des de la seva perspectiva. El sector pesquer disposa també dues visions, la pròpia de la pesquera que s'està gestionant, i la vi-

sió de la resta de pesqueres. S'intenta treballar de manera que les decisions es prenguin per consens; si cal fer una votació cada àmbit disposa d'un vot. A continuació es donen unes pautes a modo de decàleg, a tenir present per assolir la excel·lència en la cogestió pesquera.

Decàleg per una bona cogestió pesquera

01 Creació del Comitè

La clau és una composició adequada i equilibrada del Ple del Comitè de Cogestió (CC), de forma que reuneixi els membres més representatius de cadascun dels àmbits implicats: el sector pesquer, la ciència, la societat civil i l'Administració. Hauran de ser persones compromeses i amb molta responsabilitat.

02 Funcionament de la Comissió Tècnica

Per al correcte funcionament, l'òrgan de treball del CC, és la Comissió Tècnica (CT). És important un alt grau de preparació tècnica i de conscienciació de la responsabilitat adquirida entre els representants designats pel Ple. Cal també buscar sinergies entre els seus components. La confiança mútua entre tots per comprendre que cadascú està fent el millor pel bé comú.

03 Formació dels representants

Per poder exercir una gestió equilibrada de les potestats que el model de governança català atorga als membres dels comitès, es indispensable establir mecanismes de formació dirigits al coneixement del funcionament del model i a l'empoderament i capaciació en la presa de decisions dels representants. Cal establir la visió conjunta i objectius clars que es volen assumir.

04 Capacitació a la Secretaria del Comitè

La figura de la Secretaria és bàsica per un bon resultat del treball efectuat en els Comitès de Cogestió. Les funcions han d'estar professionalitzades, en el model català recauen en el personal funcionari. És fonamental que la Secre-

taria mantingui una acurada preparació i seguiment de les convocatòries de sessions, de les actes aixecades, dels acords assolits i que tingui la capacitat i predisposició per a una dinàmica i correcta conducció de les reunions així com per a la gestió de desacords.

05 Qualitat de les sessions

L'èxit en el procés de presa d'acords radica primerament en l'assoliment del principi quart (capacitació de la Secretaria) i seguidament en l'equilibri en la capacitat de diàleg, negociació i empatia dels representants dels diferents membres.

06 Capacitat de comunicació

La qualitat del treball de gestió en el si de les Comissions Tècniques i en els Plens dels Comitès de Cogestió, està directament vinculada a la capacitat de comunicació: de les qüestions plantejades i dels acords presos, així com també de la capacitat de transmissió d'informació entre els col·lectius (membres) i els seus representants en els òrgans de decisió.

07 Adaptabilitat

La normativa de governança invoca cap a la gestió adaptativa. Aprovat el Pla de gestió, que és el punt de partida normatiu de la pesquera, la feina de gestió, amb el suport científic necessari, ha d'anar encaminada a permetre una adaptabilitat continuada de les mesures tècniques aplicades a les necessitats reals de la pesquera.

08 Desplegament del Programa Socioeconòmic

Tot Pla de gestió ha de dur associat un Programa Socioeconòmic destinat al seguiment de les condicions econòmiques i socials del sector pesquer afectat pel Pla. El programa socioeconòmic ha d'anar dirigit al reconeixement del producte de la cogestió, tant

en la vessant de la sostenibilitat de la pesquera com en la de la qualitat alimentària i gastronòmica del recurs explotat i conseqüentment aconseguir una millora en el preu de primera venda. Caldrà establir els mecanismes de finançament necessàries per al finançament del Programa.

09 Recerca continuada dels Objectius del Comitè

Per evitar la relaxació en la gestió un cop endegat el Pla de gestió i el programa socioeconòmic vinculat, cal imaginar fórmules per promoure entre els membres dels Comitès la recerca d'objectius a curt, mitjà i llarg termini. Poden ser eines eficaces a tal fi, l'organització de tallers o sessions de posta en comú de caràcter periòdic, entre els diferents Comitès del Territori i fins i tot d'aquells que hagin estat creats en base a diferents marcs de cogestió en altres CCAA o països.

10 Avaluació del procés de Cogestió

Finalment, com a objectiu final, el model de Cogestió pesquera ha de ser capaç de trobar un conjunt d'indicadors que serveixin per a validar l'efectivitat de les mesures tècniques tant des del punt de vista de la biologia de les espècies explotades pel Pla, com de la conservació dels ecosistemes afectats, com també del rendiment econòmic assolit.

Parlem amb MIGUEL BERNAL

Secretari executiu de la Comissió General de Pesca de la Mediterrània (FAO)

Miguel Angel Bernal Ilarri és secretari executiu de la Comissió General de Pesca de la Mediterrània (CGPM) de l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO). Científic de reconegut prestigi, iniciat a l'Institut Espanyol d'Oceanografia (IEO), ha col·laborat en notòries universitats, per continuar en diferents llocs a la FAO, concretament a la Comissió General de Pesca del Mediterrani, en què ocupa el càrrec de secretari executiu des de desembre de 2022.

La CGPM és una organització creada en el marc de l'ONU (FAO) el 1949, està formada per la Unió Europea i un total de 22 països de la ribera del Mediterrani i el mar Negre, i compta també amb la cooperació de sis països més interessats en el treball de la Comissió. El seu objectiu és garantir la conservació i aprofitament sostenible dels recursos marins vius i també el desenvolupament sostenible de l'aqüicultura a la zona d'aplicació.

La Mediterrània és una mar extremadament diversa, on conflueixen múltiples activitats que anomenem de l'economia blava. Quins són els principals beneficis que la cogestió podria aportar a la pesca a la Mediterrània?

La pesca a la Mediterrània és un pilar de les nostres comunitats costaneres des de fa mil·lennis, amb un fort arrelament cultural i social i una gran presència en el dia a dia de les nostres societats. És impossible imaginar un Mediterrani sense pescadors i sense productes de la pesca als nostres menús, tant a casa com al sector gastronòmic. La gran demanda de peix requereix una gestió eficaç d'aquests recursos, que alhora necessita una forta involucració de tothom, pescadors, científics, Administració i consumidors. En aquest context, la cogestió és una eina que facilita aquesta connexió entre els elements de la cadena de valor, el flux i ús eficaç de la informació disponible i la involucració dels pescadors en l'ús dels recursos i la identificació i l'aplicació de mesures de gestió.

Les limitacions a la pesca poden ser un fre per a les persones que volen incorporar-se a treballar en aquest sector. Segons la seva opinió i des de la CGPM, quines accions s'hauria d'impulsar per fer més atractiva la pesca per a joves i afavorir el relleu generacional? Per exemple, la cogestió podria ajudar?

El sector pesquer mediterrani ha estat en les darreres dècades sotmès a diverses crisis i ajustaments per intentar adequar la productivitat dels recursos i la demanda de productes de la pesca. Aquest procés encara no ha acabat, ja que d'una banda sabem que una gran part dels recursos està explotada més enllà del que es considera sostenible, i d'altra banda els ajustaments necessaris fan que la pesca tingui uns marges de benefici reduïts i que el sector no aconsegueixi ser atractiu en molts casos per a inversions o noves generacions. El nostre objectiu des de la CGPM és assegurar la continuïtat d'aquest sector crucial, tant com a font d'ocupació com per a la seguretat alimentària, i per tant treballem amb governs, administracions i el sector per identificar necessitats per fer el sector més rendible i atractiu, i assegurar la renovació dels treballadors i la sostenibilitat a llarg termini dels recursos. És important un canvi en la percepció social d'aquest sector, i en aquest context la cogestió també juga un paper important, involucrant els pescadors com a garants d'aquesta sostenibilitat, fent-los participar de les decisions i la seva implementació i posant a la seva disposició tota la informació possible per gestionar la seva activitat. Els pescadors que participen més activament en processos de gestió participativa (com la cogestió) tendeixen a estar més ben organitzats, a mantenir una comunicació més oberta i fluida amb administracions pesqueres i, per tant, solen estar més ben capacitats per sol·licitar suport per al futur.

La CGPM està treballant amb els pescadors per enfortir les seves organitzacions i identificar les necessitats bàsiques per fer el sector més atractiu, com ara la millora de les prestacions socials, les assegurances de treball, la seguretat a bord, etc. En aquest context, la CGPM organitza de forma regular reunions amb el sector per identificar problemes i necessitats, així com millors pràctiques al sector, i organitza activitats de camp com per exemple per mantenir les instal·lacions de pesca artesanal o la implantació de sistemes de seguiment espacial amb vaixells de petita escala. Un altre aspecte que demanen els pescadors és com facilitar la formació de nous treballadors, incloent-hi les pràctiques a bord, per assegurar el relleu generacional.

El sector pesquer està molt masculinitzat, quins mecanismes s'està impulsant des de la CGPM per a la inclusió de les dones al sector pesquer? Una implicació més gran de la dona podria contribuir a una millor gestió, en la pròpia cogestió?

Com a primer pas, des de fa un temps, la CGPM ha estat recopilant informació social i econòmica detallada que ha revelat com els programes nacionals estàndard de recopilació de dades poden no captar plenament el paper de les dones al sector. La CGPM ha estat treballant amb els països membres per abordar aquestes llacunes en la recopilació de dades, ja que millors dades sobre les dones que treballen al llarg de la cadena de valor del sector permet visibilitzar aquest problema de gènere, agreujat en les oportunitats de treball a bord, on la presència femenina és molt escassa. Aquest treball es tradueix en una consideració més gran de les necessitats de les pescadores per part dels responsables polítics i administradors i, per tant, és d'esperar, un sector més atractiu per a les dones. Les activitats proposades en aquest camp inclouen la discussió amb el propi sector per identificar les raons d'aquest biaix, i les activitats dirigides a la formació de personal femení, involucrar organitzacions de dones i fer el sector més atractiu, tant econòmicament com en l'àmbit de seguretat a la mar i de condicions laborals. De mica en mica es constata l'aparició de noves pescadores a les nostres costes, però encara que queda molt per fer.

La sostenibilitat és una paraula que s'inclou actualment a la majoria de les activitats, quines mesures s'haurien d'establir per a una òptima sostenibilitat a la pesca? La cogestió pot ajudar en aquest sentit?

El que és clar és que l'única solució per assegurar una sostenibilitat és una gestió eficaç de l'activitat, i cada cop tenim més exemples de pesqueries que gràcies a aquesta gestió eficaç són sostenibles, en alguns casos venint de condicions inicials molt dolentes, per exemple amb una sobreexplotació important. Espècies costaneres com la sardina, el llenguado

o el turbot mantenen ara pesqueries sostenibles a diversos llocs de la Mediterrània, encara que en altres encara queda per millorar la gestió. Una gestió eficaç requereix un bon coneixement dels elements principals d'una pesquera, una identificació de mesures eficaces i aplicables, i una implementació efectiva i flexible d'aquestes mesures, així com un monitoratge continu dels resultats. Com esmentava abans, la cogestió és una de les eines per assegurar aquesta gestió eficaç, amb l'avantatge en alguns casos de facilitar també una millora en la rendibilitat i en la percepció de pescadors i Administració envers el consumidor.

Es podria observar un futur més esperançat si el pescador canvia el concepte d'"imposar normes" a gestionar les mesures de gestió a aplicar a la pesca? Considereu que els estats membres estarien disposats a aquest canvi?

És imprescindible un canvi de paradigma on el pescador es vegi com a part integral de la gestió, com una part de la solució i no del problema, així com també és imprescindible que es vegi que una gestió eficaç necessita regles clares i alhora dinàmiques. Fa temps que sabem que els recursos no són inacabables i sense aquesta gestió eficaç és impossible assegurar-ne una sostenibilitat. El canvi de mentalitat en pescadors i gestors és al meu entendre clar, i és important que això es traslladi en un canvi de percepció del sector, que generi un bucle positiu que ens faciliti avançar més eficaçment. Les dades són clares, la gestió es fa cada dia més eficaç i la sobreexplotació a la Mediterrània disminueix; el que és imprescindible ara és que això vagi acompanyat d'una sostenibilitat social i una rendibilitat econòmica que facin el sector més atractiu. Per tot això, és important que hi hagi una acceptació de normes i regles, i que aquestes s'identifiquin tenint en compte els diferents sectors i punts de vista. Jo sí que crec que hi ha avenços en aquesta direcció, inclosos els relacionats amb l'aplicació efectiva de mesures de cogestió.

Finalment, en el seu coneixement, quins són els principals desafiaments a què s'enfronta la cogestió pesquera a la Mediterrània?

Ens queden molts reptes al davant per assegurar un futur sostenible i atractiu per al sector. Tant reptes interns, com pot ser la necessitat de millorar els marcs legislatius i les condicions de treball del sector, com reptes externs com ara la pol·lució, l'aparició i l'expansió d'espècies no autòctones o més generalment els efectes del canvi climàtic, així com la sempre creixent competència per l'ús de la costa i del medi marí. Tot i això, amb una millor involucració de tots els actors relacionats amb el sector, fins i tot amb accions ara com la implementació de mecanismes de cogestió, jo soc optimista, i espero que els propers anys es millori la situació del sector.

